

DESIGN

Designerlejligheder
- En trend breder sig...

MIN MENING

Top + Flop
- Pernille Fals Bahrt fra MTV

UPDATE

Torvehallerne
- Nu kommer de!

OLD SCHOOL

Pisserenden
- Fra pis til boheme

» KBH

NR 15 · NOVEMBER 2006

DEN STORE

METRO I KØBENHAVN

Den største nyhed i KBH i
100 år, og der er mere på vej

BYLIV

NATTELIV I KØBENHAVN

Københavns vilde underliv

BYLIV

DEN STORE THEGUIDE

Den varme drik er
blevet hot! KBH guider

GRATIS

making room for **personality**

made by **you**

Hvis hun skal være tilpas moden, må man ikke gå for hurtigt frem.
Være tålmodig, uden at miste hverken grebet eller interessen.
Sådan er det også med livet. Det er op til dig at skabe dit eget rum.

Montana
www.montana.dk

COPENHAGEN X | NYHEDSBREV

HOLDER DIG OPDATERET OM BYENS UDVIKLING

PROJEKTGALLERIET

Boliger, bydele og byrum.
Hver måned beskrives aktuelle
byggerier i tekst, lyd og levende
billeder.

AGENT X

Hvor bliver husbådene af og
hvorfor restaurerer man fac-
aderne så radikalt i København?
Agent X søger svar på dine
spørgsmål om byens udvikling.

DET SKER

Udvalgte udstillinger og arrange-
menter om by og byudvikling.
Blandt andet Copenhagen Xs
egne debataftener, guidede ture
og fremvisninger af ny arkitektur.

SET I BYEN

Billedserier og andre indtryk
fra en by i hastig udvikling.

TILMELDING PÅ WWW.COPENHAGENX.DK

**CO
PEN
HAG
EN X**

Copenhagen X er en åben by- og boligudstilling (2002-2012)
skabt af partnerskabet Realdania, Frederiksberg Kommune og
Københavns Kommune i samarbejde med Dansk Arkitektur Center

INDHOLD

DEN STORE **METROEN 14**

Det er fem år siden København fik sig en metro, og der er store planer for fremtiden. KBH går tæt på byens kørende undergrund.

FILM **STORBY PÅ PLAKATEN 32**

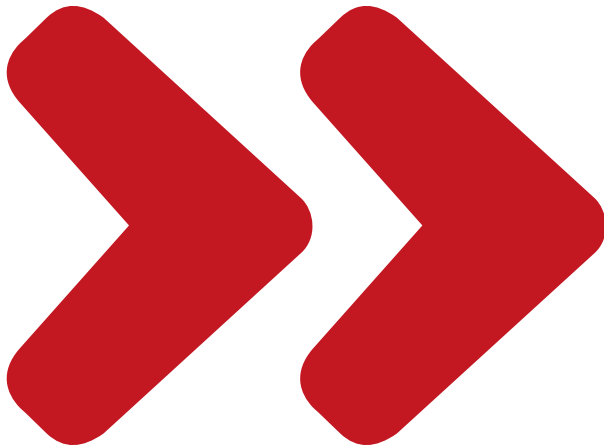
Byen som ramme om vores liv, både nu og i fremtiden. Det er en del af temaet for årets CPH:DOX festival der indtager byens biografer i denne måned.

I BYEN **DEN STORE THEGUIDE 36**

Har du smagt både latte med øko-mini-mælk fra Landsbygården og Macchiato ekstra cremoso? Så er det måske *theen* du skal afprøve næste gang? KBH guider dig igennem byens hotte drik.

NATTELIV **NATGENERALER 44**

De drikker ikke fadøl på Rosie Mc'Gees eller trykker den af på IN. Københavns natteelite går deres egne veje, og der er knald på.

KBHNYT 06

DEBAT 10

EN DUFT AF AMSTERDAM 12

TING OG LIV 24

KØBENHAVNERE 28

TOP+FLOP 34

THE GEAR 42

OLD SCHOOL 50

14

36

44

KREATIV KØDBY

Kødbyen skal være et Mekka for kreative københavnere. Kommunen er ved at skrive kontrakt med de første 100 designere, arkitekter og caféejere som ser muligheder i at udfolde sig i de gamle slagtehallen. De nuværende lejere, som primært er fødevarerproducenter, er dog knap så begejstrede for designer-invasjonen og mener at kødbyen i stedet skal være et gastronomisk centrum reserveret for dem som er kreative i fremstillingen af fødevarer.

nyt

KRØYERS PLADS IGEN-IGEN

Der tegner sig alligevel et flertal for de omdiskuterede højhuse af Erick van Egeraat på Krøyers Plads. For halvandet år siden var et flertal i Borgerrepræsentationen ellers enige om at sige nej til de op til 55 meter høje boligårne, men nu melder et politisk flertal sig parate til at gennemføre byggeriet. Det er kultur- og fritidsborgmester Martin Geertsen der har meldt ud at han vil genfremsætte forslaget. Og det ligner et politisk flertal idet også Bondam og Ritt er positive over for at hive projektet op af skuffen igen. Samtidig ser et flertal på Rådhuset ud til at ville vende tommelfingeren ned for det alternative projekt på grunden som Henning Larsens Tegnestue, B.I.G. og Kim Utzon Arkitekter kom med tidligere på året.

HOMODYR

Nu kan man forvise sig om at homoseksuel er helt naturligt. Det er i hvert fald budskabet på Oslo Naturhistorisk Museum som står bag en udstilling om homoseksuelle dyr. Her kan man nyde synet af to lesbiske hvaler der gnider sig op af hinanden. Eller et par hangiraffer der overgiver sig til kroppens fornøjelser. Der skulle være registreret homoseksualitet hos ikke færre end 1.500 dyrearter. Det forlyder ikke om udstillingen kommer til København.

DANSK I KINA

Dansk Arkitektur Center viser netop nu udstillingen CO-EVOLUTION som er resultatet af et dansk/kinesisk samarbejde om bæredygtig byudvikling i Kina. En samling unge, talentfulde arkitekter fra tegnestuerne Cebra, Effekt, Cobe og Transform har arbejdet sammen med fire af Kinas største universiteter. Resultatet er blevet til fire banebrydende og nytænkende forslag til hvordan fremtidens kinesiske byer kunne se ud.

GRØNNE HØJHUSE

Det er ellers ikke vindkraft man forbinder den lille oliestat Bahrain med. Men nu har et af fyrstedømmets mest opsigtsvækkende byggerier, Bahrain World Trade Center, fået spændt tre kæmpe vindmøller fast mellem kompleksets to 240 meter høje kontroltårne. Det er vindspecialister fra de danske firmaer Rambøll og Norwin der har stået for den banebrydende opgave med at montere de 29 diameter store propeller i henholdsvis 60, 96 og 132 meters højde.

CYKELBØLGE

Intet mindre end en danmarksnghed – og måske en verdensnyhed? Bilerne har længe haft grønne bølger hvor lyskurvene er indstillet, så man med en hastighed på 50 km/t kan glide igennem grønne lys og slippe for de røde. Nu er Nørrebrogades lyskurve indstillet, så pedalfolket kan opleve det samme. Tramp løs med 20 km/t, og du kan suse fra Ydre Nørrebro til Søerne på 7,5 minutter uden at skulle stoppe for rødt.

LIBESKIND HOTEL

Det første hotel i Ørestad skal tegnes af den polsk/amerikanske arkitekt Daniel Libeskind der også har skabt masterplanen i Ørestad City. Det er hotelkæden CABINN der står bag hotellet som bliver det største i Danmark. Med 700 værelser kan hotellet både betjene messedeltagere til Bella Center, golfurister til Royal Golf Center, gæster til Københavns Universitet samt naturligvis almindelige forretningsrejsende og turister.

Med blå Libeskind's masterplan for Ørestad City og med rødt det nye hotel.

KBH kort

- **FREMTIDEN FOR VORES BY**
Som led i en strategi om åben dialog har Carlsberg oprettet hjemmesiden www.voresby.com hvor alle kan komme med bud og idéer til hvad den kommende bydel på Carlsberggrunden skal bruges til.
- **INGEN GRATIS AVISER**
Det ser ud til at avis-husene er gået i avis-krig, men har glemt ammunitionen: aviserne. I hvert fald kan renovationselskabet R98 ikke få øje på det megen ekstra avis-skrald der ellers var beregnet til at koste ekstra ti mio. kr. i indsamling.
- **SNEGLEBUSSE**
Med 15,3 km/t snegler linje 3A sig vej igennem København. Og langsomme i myldretiden. Samlet bevæger hovedstadens busser sig med en gennemsnitsfart på blot 24,2 km/t hvilket er betydeligt langsommere end i 90'erne, viser nye tal fra HUR.

Foto: Rene Strandgaard

- **ULOVLIGE BILLIG-BOLIGER?**
Kritikken af Ritts 5.000 boliger til under 5.000 kr. i husleje har fået en ekstra tand. Claus Haagen Jensen, der er professor i forvaltningsret, kalder projektet ulovligt da det ikke er tilladt at lokke entreprenører til at bygge billig mod at de til gengæld får tildelt andre byggeopgaver uden samme begrænsninger i leje og salg.
- **BYUDVIKLING PÅ NØRREBRO**
Under navnet 'Partnerskabsprojektet' er Københavns Kommune og Realdania gået sammen om at udvikle byrummet omkring Mimersgadekvarteret på Nørrebro. Det skal have et arkitektonisk løft, og integrationen i bydelen skal forbedres. Bl.a. vil Nørrebrohallen blive gennemrenoveret. De to parter har hver skudt 50 mio. kr. i kassen.

VERDENS HØJESTE HOTEL

SHANGHAI

SKYSKRABER

Shanghai World Financial Center er begyndt at skyde op af den kinesiske metropols muld. Bygningen får 101 etager fordelt på 492 meter og bliver byens højeste. SWFC er tegnet af Kohn Pedersen Fox, og de øverste etager kommer til at huse verdens højst beliggende hotel. Interesserede kan booke de himmelske værelser engang i 2008.

DA FARFAR VAR UNG

KØBENHAVN

HISTORIE

Seneste skud på stammen i den succesfulde DVD-serie *Danskernes egen Historie* er fire nye historiske DVD'er om Indre by, Frederiksberg, Broerne og Strandvejen. De fire udgivelser er spækket med unikke filmklip og tager seeren med på en tour de force i hovedstadsområdet gennem de sidste hundrede år. Filmoptagelserne er alle fundet i lokalarkiver eller sendt ind af københavnere der har rodet gennem skuffer og skabe for at bidrage til udgivelserne. Koster 220 københavnske dask.

GUDS STRAND

AMAGER

STRANDE

Den er måske ikke Copacabana, men den er lavet af menneskehænder i et ikke alt for sydlandsk klima – og den fungerer! Det britiske designtidsskrift *Wallpaper* skriver i sit oktobernummer at bystrande er blevet lidt af en mani, men at det først er med Københavns Amager Strandpark at trenden har nået sin guddommelige manifestation. Meg-et mere ros får man nok ikke.

» KBH

KBH ApS

Kronprinsessegade 24
1306 København K

telefon 33 32 88 94
mail info@kbhmagasin.dk
web www.kbhmagasin.dk

Annoncer

Mediabørs Danmark
telefon 33 91 11 11
Information på www.kbhmagasin.dk

CHEFREDAKTØR (ANSV.)
ADM. DIREKTØR
ART DIRECTOR
Anders Ojgaard
anders@kbhmagasin.dk

REDAKTØR
Kasper Foged Rasmussen
kasper@kbhmagasin.dk

REDAKTØR
Jeppe Villadsen
jeppe@kbhmagasin.dk

Redaktionspraktikant

Henrik Jensen

Sribenter

Morten Lykkegaard
Christine Christiansen

Fotografer

Ty Stange
Kirsten Stigsgaard
Ricardo Matos
Nikolaj Fogh-Nielsen

Tryk

Franzen A/S

Oplag

30.000

Distribution

KBH er gratis og kan findes på 200 caféer, i butikker, biografier m.v. Kontakt Kasper Foged Rasmussen for spørgsmål.

Udgivelsen er støttet af

Realdania

Abonnement

12 blade: 400 kroner
6 blade: 200 kroner
KBH udkommer 11 gange årligt
Klik ind på www.kbhmagasin.dk eller ring 38 16 80 39 (kl. 9-13).

ISSN 1901-5038

Artikler eller illustrationer må ikke eftertrykkes uden skriftlig tilladelse fra KBH.

DIN GUIDE TIL HOVEDSTADENS NYE ARKITEKTUR

Nu kan du få overblik over hovedstadens udvikling. Årets udgave af "Ny arkitektur i hovedstaden" viser vej til mere end 50 nye byggerier, pladser og byområder i København og på Frederiksberg.

Køb den i Dansk Arkitektur Center, Strandgade 27B, København K eller hos din lokale boghandler. Fås nu både på dansk og engelsk.

PRIS KUN
50,-

Du kan finde mere viden om hovedstadens nye arkitektur i det digitale projektgalleri på www.copenhagensex.dk

CO
PEN
HAG
EN X

Copenhagen X er en åben by- og boligudstilling (2002-2012) skabt af partnerskabet Realdania, Frederiksberg Kommune og Københavns Kommune i samarbejde med Dansk Arkitektur Center

Om underverdener og glasskår

LEDER

af Anders Ojgaard

Første gang jeg rullede med trapperne ned i en københavnsk metrostation, tænkte jeg at det var løgn. Det kunne jo have været i London eller New York. Lige pludselig syntes jeg ikke at København var en lille pseudo-storby længere. Det var ikke kun stationerne der med deres enorme åbne rum er lidt mere storladne end hvad så-så-slap-nu-lidt-af-Danmark normalt kaster sig ud i. Det var ikke kun muligheden for at sidde i de førerløse tog, kigge ud på skinnerne og dukke op af jorden et andet sted end man startede. Det var heller ikke kun følelsen af at en ordentlig storby skal have en metro, og nu havde København endelig fået én. Det var ligeså meget at København, helt bogstaveligt, havde fået en ny dimension.

København er en flad by. Næsten ingen bakker hvor man hæves op og kan kigge ned eller ud over tagene. Og heller ikke så mange høje huse og tårne der giver byen den vertikalitet en storby skal have. De sjoveste skove er dem der har mastodonttræer, pindsvinehuler og små frugttræer i skøn forening – her bliver det store ekstra stort, og det små ekstra småt. Lyngmarker er ikke nær så sjove.

Og på vej ned af rulletrappen var det så at jeg fik mig et *kick* over at kunne rulle *ned* i den Københavnske jord. Min by var ikke så flad længere. Og når jeg cykler rundt i byen ved jeg at der nedenunder mig kører skjulte mennesker der pludselig dukker op af jorden et sted jeg ikke ved hvor er.

Nu glæder jeg mig så bare til at metroen bliver så stor at der på stationerne skal bygges en masse gange mellem de forskellige linier. Så åbner der en kiosk hvor jeg kan købe mig en avis og en liter mælk under jorden, og nede af gangen, henne om hjørnet, kan jeg høre en saxofon der blæser sig igennem *The Girl From Ipanema*. Så har København fået sig en rigtig underverden, og jeg har fået mig en kur mod den fladhed som København ellers har det med at udsætte mig for.

Som beboer i det centrale København har jeg de sidste år haft den tvivlsomme fornøjelse at overvære et særligt fænomens voksende popularitet: Den rituelle *hamren-af-flaske-mod-jord!* Uden for mit vindue ligger en ellers fredelig natklub som jeg selv har været på nogle gange. Den er nu begyndt at udleje lokalerne til arrangementer der frekventeres af de *helt* unge. For et par søndage siden var der så mange *homies* og breezer-barbies udenfor klubben at gaden var fuldstændig umulig at slå sig igennem. Og så var det jeg sad oppe på 2. sal og lyttede til orkesteret af flasker der blev hamret i jorden. Det er sgu ikke løgn, det her. Klirrr, sagde det, og der gik syv sekunder. Klabaang, sagde det, og der gik fem sekunder mere, og så en rigtig stor: Klilii-kraaa-knalll. Sekundet efter blev en af barbiere også fristet: pling... Mandag morgen var gaden et udbombet ryatæppe af glasskår, bræk og nedfald fra de parkerede biler der også havde fået sig nogle tæv.

Jooh, der er i storbyen at man finder det sofistikerede, det raffinerede og det civiliserede.

DEBAT

SEND DIT INDLÆG TIL
debat@kbhmagasin.dk

① METRO UNDER SØERNE

At lave parkering under Søerne er en idé som var fremme for mindst 30 år siden. Men Søren Hansen Reumert's idé (i Idébanken, KBH nummer 14, red.) med at kombinere parkering med metrolinien er genial... Med metroforbindelse og den nye metro-ring, kan alle parkere her da det kun vil tage få minutter at komme til andre dele af byen.

Og det at bygningen af anlægget ikke forstyrre byen og kan ske i åben grav, må gøre forslaget økonomisk attraktivt.

Søren Hansen Reumert fortjener vores støtte og forhåbentlig vil der være nogen som samler idéen op på Rådhuset.

Med venlig hilsen

Finn Nielsen, Hellerup

Foto: Binnatalskissaber/Lene Svithne

➔ Flere synes om idéen om at lave kombineret parkering og metrostation under søerne.

① DEN UMULIGE CYKELTUR

I indre by er der så mange ensrettede gader at man skal have GPS'en i sving for at finde en lovlig cykeltur fra punkt A til B, også selv om de ligger 100 meter fra hinanden. Og man skal være i god form, for turen på 100 meter bliver nemt til en kilometer, men så har man også kørt lovligt. OK, det gider jeg ikke engang brokke mig over, for ligesom de fleste andre påtager jeg mig rollen som lovovertreder og vælger den korteste rute.

Men til alle jer neo-facister, pseudopolitismænd og bitre skæbner der går 10 meter væk på fortorvet og vredt råber "hov, hov, du kører mod ensretningen": *Get a life* eller flyt på landet!

Simon K

NY FACADE PÅ SAS-HOTELLET

MÅNEDENS IDÉ af Casper Morell Ris

Der er næppe mange københavnere der synes at SAS-hotellet på Amager er nogen skønhedsåbenbaring. De fleste har nok affundet sig med at ignorere bygningen, men med metroens åbning får man nu også serveret 60'er-monstret *in-your-face* hver gang man tager turen fra Ørestad ind mod byen. Ærlig talt er det ikke en rimelig afslutning på turen gennem Københavns nye, spændende bydel.

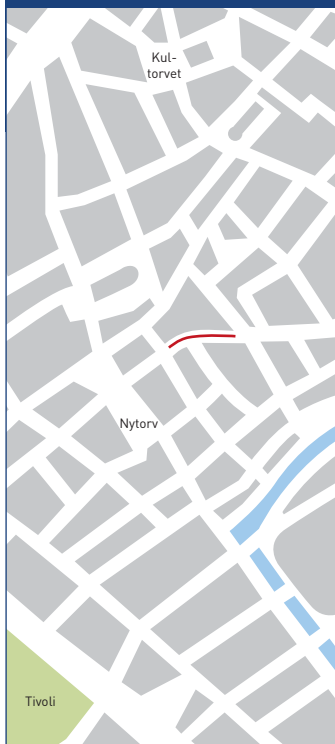
Udseendet kan vel bedst sammenlignes med en rusten flise, der er stillet på højkant. Hotellet ser på en gang beskidt, træet og tungt ud, og det er bygninger som denne der er med til at give højhuse et ufortjent dårligt ry.

En oplagt løsning vil være at give hotellet en ny og spændende glasfacade der spiller sammen med lyset, skyerne, vandet og tårnene i København. Selv om glas ikke er gennemsigtigt når det sidder på en bygning, så er det trods alt reflekterende, og det giver lethed til ellers tunge bygninger.

Enten bør kommunen eller en fond give et tilskud, så der kan blive gjort noget ved bygningen så hurtigt som muligt, eller også kan SAS-hotellet måske overtales til selv at betale for en ny facade hvis de måske fik lov til at bygge et par ekstra etager ovenpå.

> KBHs NAVNE #11

Vimmelskiftet

En af byens ældste gader er opkaldt efter et bore-redskab med skaft som en krumtap – sådan et kaldes et vimmelskaft. I dag er det svært at se ligheden mellem det stykke af Strøget, der hedder Vimmelskiftet, og et gammeldags borsving, men da gaden fik sit navn, var ligheden lettere at få øje på.

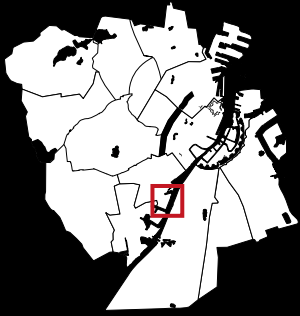
Gadenavnet kan spores tilbage til 1597. På det tidspunkt blev det brugt i formen Wimmelschafft, og dengang omfattede gaden også den nuværende Skoubogade. Skoubogade går vinkelret ud fra det nuværende Vimmelskiftet, og der er altså et knæk i gadeforløbet som på et tidspunkt har givet associationer til et vimmelskaft.

Vimmelskiftet er en del af Københavns ældste gadenet, og den har eksisteret i hvert fald siden 1300-tallet. Dengang lå husene på gadens sydside direkte ud til vandet, men i årenes løb er kysten blevet skubbet længere og længere udad. Inden gaden fik sit nuværende navn, har forskellige dele af den været kendt under forskellige navne. Tilbage i 1300-tallet var en del af den opkaldt efter områdets tyske købmænd – navnet Tyskemandegade (eller Thydyes-

kæmmanegade) blev brugt frem til sidst i 1400-tallet. Senere blev navnene Købmandegade og Stenboderne brugt.

Gammeltorv strakte sig i middelalderen helt hen til den gade vi i dag kender som Skoubogade, og på denne side af torvet lå skomagernes boder. Derfor har gaden, der senere kom til at udgøre en del af Vimmelskiftet, været kendt under navnene Skomaghere bodher og Suderboder hvor ordet suder er en anden betegnelse for skomager. Og for denne del af den gamle gades vedkommende vandt skomagernes tilstedeværelse altså i sidste ende over gadens lighed med et borsving – Skoubogades navn henviser nemlig den dag i dag til de gamle skoboder.

Nu om dage er navnet Vimmelskiftet druknet lidt i fællesbetegnelsen for hele strækningen mellem Kongens Nytorv og Rådhuspladsen: Strøget. Den 1,1 kilometer lange indkøbsstrækning fik sit nuværende kælenavn i slutningen af 1800-tallet – inden da talte man om *Routen*. Strøget blev som lavet til gågade i 1962 og var dermed Danmarks, og en af verdens, første af slagsen.

KBH UPDATE

EN DUFT AF AMSTERDAM

af Jeppe Villadsen

Visualisering fra Sluseholmen

➤ De fleste lejligheder på Teglholmen vil ligesom på Sluseholmen få kanaludsigt.

➤ Den nye kanalby skal bygges lige nord for Sluseholmen der er ved at være færdig.

Anden del af Københavns største byprojekt, siden Christian d. 4. byggede Christianshavn, er klar til start i Sydhavnen.

Der er flere kanalhuse på vej i Sydhavnen. Allerede inden Kanalbyen på Sluseholmen står færdig, begynder byggeriet af Teglholmen Øst som både i beliggenhed og udseende lægger sig tæt op af Sluseholmen.

Sidstnævnte ligger lige syd for Teglholmen og består af otte kunstigt anlagte øer hvor byggeriet af 1.000 nye hollandsk-inspirerede kanal- og kajhuse i forskellige størrelser og farver er ved at blive afsluttet.

Også på Teglholmen bliver vandet det afgørende element. Et net af kanaler giver alle lejligheder vandudsigt. Langs kanalerne kommer fireetagers kanalhuse. Bebyggelsen afsluttes ud mod havneløbet af en syvetagers husrække, og endelig plantes der ude i havneløbet syv smalle huse i tre etager.

VARIEREDE FACADER

Idéen er at skabe variation ved at give forskellige arkitektfirmaer ansvar for at udvikle selvstændige huse til den enkelte karré. Blandt de involverede arkitekter er Vandkunsten og østrigske Baumschlager & Eberle. Facaderne bliver udformet i stil med de mange forskellige facader på Sluseholmen, men antallet af forskellige facader og materialer vil sandsynligvis blive begrænset noget. Facadematerialet bliver muligvis udelukkende tegl.

Visualisering fra Sluseholmen

Det er Sjælsø Gruppen der i samarbejde med Københavns Havn udvikler Teglholmens 165.000 kvadratmeter til erhverv, butikker og op til 1.350 nye boliger. Kommunen lægger i sine planer for Teglholmen op til et børnevenligt område med børneinstitutioner, sportsfaciliteter og en ny skole. <<

KANALBYFAKTA

- Det berømte hollandske arkitektfirma Soeters van Eldonc Ponec, der har erfaring med lignende kanalbyggerier i Amsterdam, har sammen med tegnestuen Arkitema lavet masterplanen for området.
- De første boliger forventes at stå klar til indflytning i 2009.

Røgfri rødvinstango

Malbeck hedder Istedgades nye vinbar der byder københavnere op til argentinsk rødvinstango i røgfri omgivelser. Navnet er hentet fra den argentinske nationaldrue, Malbec, som er kendt for sin store krop og silkebløde tanniner. Eller som den ene af barens ejere, Hans Haahr Larsen, siger:

“Vin af Malbec-druen har meget sexappeal.”

Der står dog også både Merlot, Pinot Noir og Syrah på vinkortet – så længe de kommer fra Argentina.

Man skal ikke lade sig narre af stedets uformelle atmosfære eller den legepladsagtige indretning hvis hovedingrediens er en stor “sidde-trappe” lavet efter et byggeklods-princip. Når det kommer til

vinen, er det dødsensalvor.

“Vi lægger vægt på at rammerne er i orden – på det punkt er vi ret konservative omkring det at drikke vin,” fortæller medejer Patrick Mouritzen.

Derfor skænker de også kun vin op i de eksklusive Riedel vinglas – ‘vinglassenes Formel 1,’ som de siger. En enorm vinboks fylder hele den ene væg og søger for at vinene holder de perfekte 16 grader. Og når baren er røgfri, er det ikke så meget af hensyn til helsen som til vinen.

“Det er altafgørende for smagsoplevelsen at der ikke er røg. Man mærker næsen i vinen,” forklarer Patrick Mouritzen.

Af Jeppe Villadsen • foto: Ty Stange

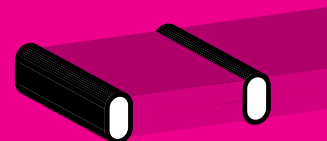
Hver dag har Malbeck en håndfuld vine som kan købes glasvis. Det daglige sortiment på glas vælges af gæsterne. Prisen er typisk flaskeprisen delt med fem. Vinene sælges også ud af huset.

Hele herligheden skylles ned til et godt mix af gammel jazz, hiphop og tango på vinyl-spillere, og til vin og bobler kan man nyde den argentinske snack, picada (der betyder ‘noget at sidde og stikke til’): en tallerken med pølse og andet kød-guf.

Malbeck

Istedgade 61, Kbh V. Tir-tor: 14-24, fre-lør 14-01.

M

Da metroen gravede sig ned

Af Kasper Foged Rasmussen

København skulle være Øresundsregionens kraftcenter. Og det bliver man ikke uden den ægte storbys motorvej under jorden: Metroen.

“Kramer vil se kraner”. Under dette lidt friske, men også fremadskuende slogan, satte Københavns daværende overborgmester Jens Kramer Mikkelsen sig for at fyre op under en by der havde sovet alt for længe og udviklingsmæssigt befandt sig på frysepunktet.

Det var i begyndelsen af 1990'erne. Regeringen havde vedtaget at København skulle markere sig som Øresundsregionens pulserende kraftcenter, og midlet gik under navnet Ørestad – en ny ambitiøs bydel der skulle vise omverdenen at København var vågnet op til dåd.

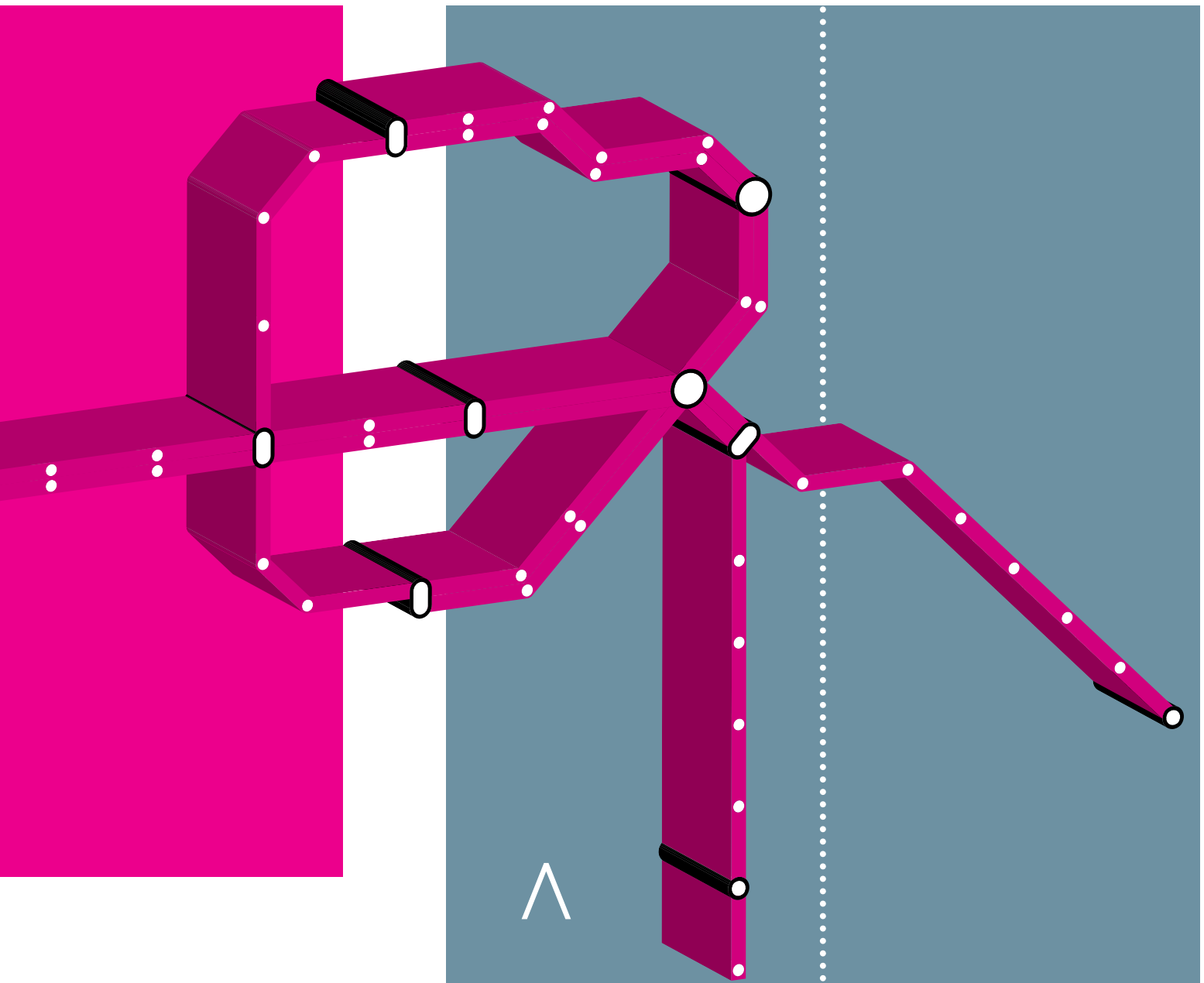
Forudsætningen for Ørestadens succes var blandt andet at der skulle etableres et velfungerende kollektivt trafiksystem der kunne trække folk og virksomheder ud til et område som de fleste betragtede som lidt for langt ude. Flere muligheder blev overvejet, men

valget faldt på en metro. Den klart dyreste løsning, men på samme tid den mest miljøvenlige. Den ville desuden ikke genere den allerede eksisterende trafik, den var driftssikker og kunne køre døgnet rundt.

SOM KAFFEBARER I GOTHERSGADE

Anlægget skulle delvis finansieres ved salg af grunde i Ørestad, men projektet endte som bekendt med at blive meget dyrere end først antaget – 50 procent for at være helt præcis. Når tredje etape åbner til næste år har metroen kostet 12 mia. kr.

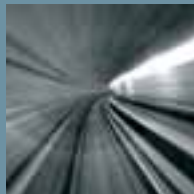
Men trods budgetoverskridelser og driftsforstyrrelser bliver metroen mere populær år for år. I marts 2006 valgte 3,6 millioner passagerer at stige på de underjordiske tog, og det er den hidtidige rekord for en måned. Alt i alt forventer Metroen at tre millioner flere vil køre med den i 2006 sammenlignet

med sidste år. Det betyder at den nu transporterer 36 millioner passagerer om året.

Metroen er åbnet gradvist siden 2002, og i efteråret 2007 bliver det muligt at drøne hele vejen til Københavns Lufthavn når etape tre indvies. Næste skridt på vejen bliver cityringen som endelig vil samle byen fra Østerbro over Nørrebro til Vesterbro og Amager.

Metroen er kommet for at blive. Den har givet København et godt skub på vejen mod en ny status som pulserende storby hvor tempoet et højt, og hvor man kan springe på toget hvor som helst, når som helst. Men Metroen er stadig i sin spæde barndom. Først når netværket har fået sine arme ud i hver en krog, og når stationerne ligger så tæt som kaffebarerne i Gothersgade, vil metroen være den pulsåre der for alvor holder byen vågen – så lad bare metroen blive et af de store etapeløb. <<

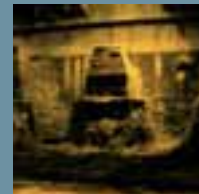

- En tur hele vejen rundt i den nye metrocityring vil tage 24 minutter.

Foto: Børnepasgeret/Lene Skjotte

- Metroens tunneller er bygget, så stationerne ligger højere end resten af bane-strækningen. På den måde spares der energi da togene kører ned ad bakke under acceleration, og op ad bakke når de bremser!

- Under gravearbejdet stødte man ind i fund med arkæologisk interesse. På Kongens Nytorv fandt man blandt andet rester udbygningen af voldgraven fra 1581. Ved Nørreport stødte man på de gamle bropiller fra 1650erne fra den bro der førte trafik over voldgraven fra og til Nørreport.

- Tunnelerne er gravet af boremaskinerne Liva og Betty – opkaldt efter Liva Weel og Betty Nansen. Det var en navnekonkurrence der afgjorde at de prustende bæster der hakkede sig gennem jord og slagter skulle have kvindenavne!

Kryds København på og tværs

Med 17 nye underjordiske stationer skal metroens cityring forbinde Københavns centrum med Østerbro, Nørrebro, Frederiksberg og Vesterbro. Brønshøj og senere Nordhavn og Sydhavn følger nok efter.

Mere af det samme. Sådan ser planerne ud for udbygningen af den københavnske metro. Næste stop er cityringen der skal gå i en 15 kilometer lang tunnel under City, brokvartererne og Frederiksberg – i alt 17 stationer af samme type som vi kender fra fx Kongens Nytorv og med de velkendte førerløse tog til at køre på skinnerne.

Med cityringen kommer 85 procent af alle boliger, arbejds- og studiepladser i Indre By og brokvartererne til at ligge inden for 600 meters afstand af en metro- eller S-togs-station. Det betyder i praksis at de får under 10 minutters gang til den nærmeste station. Den tilsvarende andel før cityringen var 60 procent.

Der vil dog stadig være huller i metronettet.

Fx bliver en stor del af Nørrebro ikke dækket af metroen. Og sammenlignet med fx Paris eller Stockholm kommer der mange steder til at være langt mellem stationerne.

Bor man midt på Vesterbro, må man således travle til enten Enghave Plads eller Hovedbanegården for at stige ombord på metroen. En station på Vesterbros Torv er blevet foreslået, men er for dyr, mener næstformand i Ørestadsselskabet, Jesper Christensen (S).

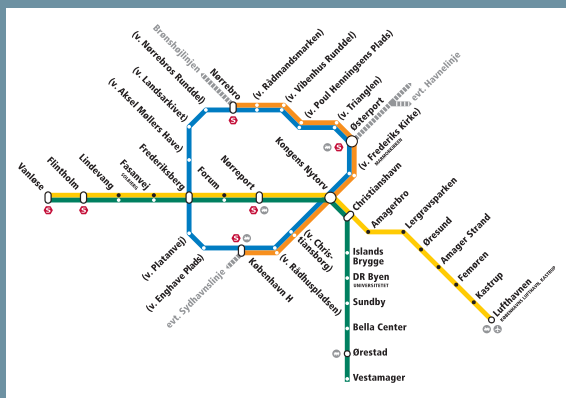
“Det er et spørgsmål om antallet af passagerer i forhold til prisen. Men jeg anerkender problemstillingen, og der har da også været overvejelser om at flytte den ene station lidt længere væk, så der blev plads til én i midten,” siger Jesper Christensen der peger på at

prisen for en station ligger omkring 600 mio. kr.

METROLØS NY BYDEL

Det er dog langfra den eneste kritik der er blevet rettet mod metroens linieføring.

Carlsberg har opfordret til at man undersøger muligheden for at lægge en station i den nye bydel der er planlagt til at skyde op på Carlsberg-grunden i forlængelse af metrostrækningen mellem Hovedbanegården og Enghave Plads. Området står foran et ambitiøst projekt der skal omdanne den store bryggeri-grund til et nyt kulturelt kraftcenter i København med højhuse, kulturinstitutioner, butikker og boliger mv.

• LINIEFØRINGEN

Som den efter al sandsynlighed vil være når cityringen står færdig i 2017.

• TOGET

De førerløse tog er 40 meter lange og kører med gennemsnitligt 40 km/t inkl. stop ved stationerne. Undervejs kommer de op på 80 km/t.

→ Visualisering af den nye cityring-station ved Marmor kirken.

→ Visualisering af den nye cityring-station ved Hovedbanegården.

Foto: Børstedsøskolen/De Ziegler

“Området skal være en moderne, meget livlig og tæt bydel med masser af besøgende fra resten af København, og da vi ser metroen som fremtidens kollektive transportsystem i København, er det helt naturligt for os at vi kobler de to ting sammen. Vi synes det ville være underligt at etablere et helt nyt bycentrum i København og ikke relatere det til metroen,” siger direktør for Carlsberg Ejendomme, Lars Holten Petersen, der opfordrer parterne bag cityringen til at genoverveje dens linieføring.

I Trafikministeriet er man opmærksom på Carlsbergs ønske, men henviser til at Carlsberg-grunden ligger så tæt på Enghave Station at det meste af området er banebetjent.

Også Jesper Christensen er afvisende med den begrundelse at man ikke kendte planerne for Carlsberg-grunden da cityringen blev vedtaget, og man ønsker ikke at genåbne hele den meget vanskelige diskussion om stationernes placering.

“Der kunne jo også ske noget om 14 dage

eller næste år der vil få os til at overveje hvorfor pokker vi ikke lagde stationen der. Sådan tror jeg man vil kunne blive ved, og at lave om på det nu vil koste nogen penge som jeg ikke ved hvor skal komme fra, så det er ikke realistisk,” siger Jesper Christensen.

NÆSTE STOP BRØNSHØJ

Også første del af metroen blev kritiseret på grund af fordelingen af linier og stationer. Mens metro-storebrødre som London, Paris og New York har lagt deres metrolinier under »

hovedstrøgene hvor mennesker og butikker er flest, og trafikbehovet størst, var mange uforstående overfor at metrolinien på Østamager kom til at løbe ude langs kysten frem for under den tæt beboede og befærdede Amagerbrogade.

Heller ikke under den stærkt trafikbelastede Nørrebrogade er der planer om en metrolinie. I Transportministeriet ser man dog ikke det som et problem:

“Cityringen vil betjene Nørrebrogade – der vil være to stationer, nemlig ved Nørrebro Station og ved Nørrebros Runddel. For metropassagererne er det lige meget om linien følger gaden bare der er stationer, så de kan komme af og på,” siger Transportministeriets pressechef Jesper Damm Olsen.

Heller ikke linieføringen på Amager giver grund til fortrydelse i ministeriet hvor man ser Østamager som et område med udviklingspotentiale.

Alt tyder på at en linie til Brønshøj bliver næste skud på metronettet. Kommunen har allerede afsat 200 millioner kr. til udvidelsen i forbindelse med byggeriet af cityringen. Herefter er Nordhavn og Sydhavn sandsynlige kandidater samt måske en forgrening til Refshaleøen.

BILERNE KØRER VIDERE

Cityringen forventes at få cirka 275.000 passagerer om dagen når den er fuldt indkørt, og samtidig øges passagerantallet på de eksisterende metrolinier lidt. Stationerne på cityringen forventes at få passagertal der for de største bliver på niveau med antallet af S-togspassagerer på Nørreport i dag, og for de mindste bliver på niveau med Hellerup og Svanemøllen.

Alligevel ser cityringen ikke ud til at få den store betydning for biltrafikken. Beregninger viser at cityringen kun vil betyde et fald på en procent i antallet af kørte kilometer med personbil. I omegnskommunerne bliver faldet i biltrafikken på blot 0,3 procent. Busserne vil derimod miste halvdelen af deres passagerer i Indre By og brokvartererne, mens S-togene vil få ti procent færre påstigninger.

Cityringen ventes færdig i 2017 og kommer efter planen til at koste 15 mia. kr. (i 2005-priser).

Regeringen, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune har aftalt at deles om udgifterne, så staten bidrager med fire mia. kr., København med 4,8 mia. kr. og Frederiksberg med 800 mio. kr. De resterende 5,4 mia. kr. skal komme fra driften. <<

Fra fodgængerby til metro-pol

Metroen er en sjov størrelse. Den får København til både at skrumpes og vokse. De mange nye stationer er med til at integrere yderzonerne, og 'byen' strækker sig ud på Amager, til Vanløse, Sydhavn og Brønshøj i takt med metroens udbygning. Byen bliver mindre.

Der sker imidlertid også en anden ting som måske har fået mindre opmærksomhed, gør lektor på Kunstakademiets arkitektskole Merete Ahnfeldt-Møllerup opmærksom på: Den gamle forankring i City sprænges, og nye lokale centre skyder op.

“Med metroen bliver København pludselig til en storby hvilket den ikke har været før. Den har jo været en lille hyggelig provinsby hvor alt kunne nås til fods, og hvor alting var centreret omkring Indre By. Pludselig begynder byen at blive splittet op i flere bydele der får lige stor vægt ligesom i fx London eller Paris. Man kan faktisk tilbringe en hel uge på Nørrebro eller Vesterbro uden at komme ind i Indre By og have det supersjovt, gå i byen, i teatret, i biografen, til koncert, passe sit arbejde og bo et godt sted.”

Når København frem til i dag har virket meget intim og overskuelig sammenlignet med de fleste andre storbyer i Europa, er det ikke så meget fordi byen er lille, mener Merete Ahnfeldt-Møllerup og peger på Stockholm som en by der i befolkningstal er mindre, men som virker større. Det skyldes at Stockholm har flere centre der er næsten lige betydningsfulde for byens liv, og som ikke umiddelbart opleves som forbundne.

“Det er en virkelig sjov tendens at der bliver flere centre og dermed flere muligheder. Og så lyder det jo lidt omvendt at bydelene samtidig bliver integreret, men det er jo fordi tingene bliver ligeværdige i stedet for før hvor det var en meget hierarkisk by hvor alting pegede ind mod centrum.” JV

Af Jeppe Villadsen

Le Métro, The Tube og Tunnelbanan

Nok til glæde for københavnere, men nogen pionerpræstation kunne man ikke ligefrem kalde det da København fløjtede afgang for sit første metrotog en klar oktoberdag i 2002.

Tværtimod kan man mene at det var meget sent København trådte ind i de voksnes række af byer med egen metro. Faktisk blev vi kun noget i retning af den 125. metroby i verden – efter byer som Novosibirsk, Calcutta, Tashkent i Usbekistan og en hel stribe sydkoreanske byer.

I Europa var København nummer 50 i rækken af metrobyer og dermed en af de sidste storbyer der fik sin egen undergrundsbane.

London åbnede verdens første undergrundsbane – The Metropolitan Railroad eller 'The Tube' som den bliver kaldt i dag – i 1863. Banen var et svar på de mange trafikpropper som London som verdens første moderne storby led under – 750.000 mennesker tog dagligt turen fra oplandet til City; hestevogne, trækvogne, hestetrukne sporvogne, tog, kvæg og

mennesker mellem hinanden ad mudrede veje i den tågede, stinkende og larmende industriby.

DAMP I UNDERGRUNDEN

Metroen var et fremskridt selv om det nu ikke stod meget bedre til under jorden hvor det de første mange år var damptog som betjente passagererne. Den ringe udluftning i tunnelen betød at det sved i øjne og næse under rejsen.

Det første elektriske tog kom i 1890, og siden er metronettet bare vokset og vokset. London Underground har i dag verdens længste sporet på hele 408 kilometer.

Efter nogen betænkningstid fulgte en lang række andre storbyer eksemplet fra London: Chicago i 1892, Budapest og Glasgow i 1896, Paris i 1900, Boston i 1901, Berlin i 1902 og New York i 1904. Mest berømt er måske Le Métro i Paris, både for sine smukke indgangspartier i Art Nouveau stil, og fordi den parisiske metro er en totalt integreret del af byens liv – et resultat af at dens net af metrostatio-

– I Paris er metroen en del af byens sjæl. Her er det franske fans på vej til Champs Elysées efter Frankrig slog Portugal i semifinalen ved årets VM i fodbold. Frankrig tabte siden finalen til Italien.

Der er masser af udenlandske erfaringer at trække på for København er blot nummer 125 i rækken af metrobyer i verden.

ner er så fintmasket at der aldrig er mere end 500 meter til den nærmeste.

Det samme kan siges om Stockholms Tunnelbana fra 1950 hvis 110 kilometer lange skinnet betyder at der altid er en metrostation i nærheden. Til sammenligning vil Københavns metronet, når cityringen er færdig, løbe op i 36 kilometer tunnel og højbane i alt.

Tiden vil vise om København bliver en rigtig metro-metropol på linie med New York, London, Paris og Moskva hvor metroen ikke blot er effektiv transport, men en del af selve byens sjæl.

Den engelske metrohistoriker Oliver Green mener at København med metroen har taget et vigtigt skridt i retning af at blive en rigtig storby. Han er dog ikke overbevist om hvorvidt vi strengt taget har brug for en metro.

“Men måske vil København først føle sig som en rigtig, voksen hovedstad når den har sin egen metro. Det handler aldrig kun om transport.” <<

STOCKHOLM

Underjordisk design

Den Nordiske Lyspris i 2004 og en prestigefuld Mies van der Rohe Nominering i 2005. Det er ikke rosende ord og hæder de underjordiske stationer i København mangler.

Af Kasper Foged Rasmussen

MÜNCHEN

LOS ANGELES

KØBENHAVN

Da den britiske metrohistoriker Oliver Green fra London Transport Museum blev inviteret til København i 2002 for at inspicere metroen, kunne han ganske simpelt ikke sætte fingeren på en detalje han ikke brød sig om.

“Det er meget smukt og meget skandinavisk,” konstaterede Oliver Green. Det overraskede ham dog alligevel at danskerne havde valgt så enkelt et design.

“Man kan selvfølgelig argumentere for og imod, og det er et spørgsmål om smag. Mange steder i verden forsøger metroen i stedet at give brugerne nye oplevelser. For eksempel ved at stationerne ser forskellige ud,” sagde Green.

Designmagasinet Wallpapers nye byguide til København skriver at metroens stationer kan være svære at finde. Og til trods for at de fleste er enige om at designet og stationerne er smukke, kunne metroen måske have større synlighed over jorden og mere personlighed under den.

“Da stationerne i sin tid skulle tegnes, var den primære udfordring at få dem indpasset i byen uden at de skulle skæmme for meget,” siger arkitekt Lise Lind fra KHR arkitekter som har stået bag stationernes udformning.

De seks underjordiske stationer er ens i udtrykket, og det er ifølge Lise Lind naturligt at folk enten er enige eller uenige i den beslutning som der ikke overraskende ligger en masse overvejelser bag.

“Den rationelle løsning blev valgt meget tidligt. Det enkle design gør at stationerne er nemme at passe ind i byrummet, de er nemme at navigere i, og så er det naturligvis billigere

Foto: Michael Rasmussen

METRO designfakta

Foto: Ørstedsselskabet/Karl/Wieg

SØJLEN

Ligesom alle andre metroer har Københavns metro en måde at markere stationerne på. Knud Holschers fem meter høje søjle der står ved alle stationer vandt faktisk IF Design Award i 2003 der betragtes som en af verdens tre største designpriser. Særligt om dagen er den dog forbandet svær at få øje på til frustration for mange turister der ikke kan finde stationerne. I Bilbao (herunder) er alle stationerne markeret med en overdækket

nedgang designet af arkitekten Norman Foster. De er blevet så populære at de af de lokale har fået kælenavnet *Fosteritos*.

URET

Mange større transport-systemer i verden har deres eget ur. Det skulde metroen naturligvis også have. Ligesom stationerne har uret et stramt, minimalistisk design. Uret er så enkelt at det ifølge arkitekterne 'i både form og indhold signalerer præcision'.

Foto: Ole Meyer

Foto: Ole Meyer

BALLEHVILEREN

Ballehviler er navnet på dette særprægede siddeinstrument. Metroen kører med korte intervaller, og designet skal understrege passagerens korte ophold på stationerne undervejs på en dynamisk rejse – komfortable er de under alle omstændigheder langt fra!

VASKEMASKINEN

I 2004 var metroens tunnelvaskemaskine i brug for første gang. Tunnelvaskemaskinen er en lastbil der både kan køre på skinner og vej, og den er ret unik. Kun ganske få af verdens mange metroer har en maskine der kan rengøre tunneler som i København.

Foto: Ørstedsselskabet/ren Hombæk

Foto: Ørstedsselskabet/Søren Hytting

REKLAMETOGET

Før var det forbeholdt byens taxier, men siden september har et togsæt fungeret som reklamesøjle for Handelsfinans. Der er tale om et forsøg i to måneder. Herefter vil Metroselskabet evaluere om det fremover skal være et tilbud til annoncørerne.

Foto: Ole Meyer

PRISMERNE

Gennem pyramiderne på gaden strømmer dagslyset ned i stationsrummet 18 meter under jorden. På vejen rammer solstrålerne acrylprismer hvor lyset spaltes som i en regnbue.

at lave seks ens end seks forskellige stationer," fortæller hun og fortsætter:

"Stationerne skal jo holde i 100 år, og det er også en vigtig grund til at holde det enkelt. Det er passagererne der tilfører farver og spil, og så har vi jo gjort meget ud af lyset. Det var fra begyndelsen vigtigt at vi fik mulighed for at lukke dagslyset ind og få det helt ned på bunden af de 20-25 meter dybe stationer. Så stationerne er lavet som *Cut and Cover*."

Cut and cover betyder kort fortalt at man graver en dyb skakt som man så lægger låg på når arbejdet er slut.

"Derved skaber man mulighed for at etable-

re ovenlys, og det er ganske unikt i forhold til mange andre metrosystemer som er bygget i tunneler og er meget mørke. Der er prismer i glaspyramiderne som kaster regnbuefarvet lys ned i stationerne. I løbet af dagen bevæger det sig rundt på vægge og rulletrapper, så det passer ikke at stationerne er kolde og funktionalistiske," mener Lise Lind.

NYT DESIGN I FREMTIDEN?

Når stationerne til den kommende cityring skal tegnes, er det ikke nødvendigvis KHR Arkitekter der skal fortsætte arbejdet. Opgaven kommer i udbud, og uanset hvem der

vinder æren, er der designelementer der vil gå igen fra de nuværende stationer. *Cut and Cover* teknikken vil fx blive brugt hvor det er muligt, så ovenlyset kan udnyttes.

Dog vil der være stationer som bliver en del dybere end de nuværende fordi de skal graves ned under de eksisterende baneføringer. Stationen ved Marmorkirken kommer fx til at minde om noget vi kender fra eksempelvis London da det på dette sted ikke er muligt at lave ovenlys. Også andre af cityringens stationer kan komme til at adskille sig fra dem vi har nu. Om de vinder lige så mange priser og rosede ord som forgængerne må tiden vise. <<

TOTALGLOBAL

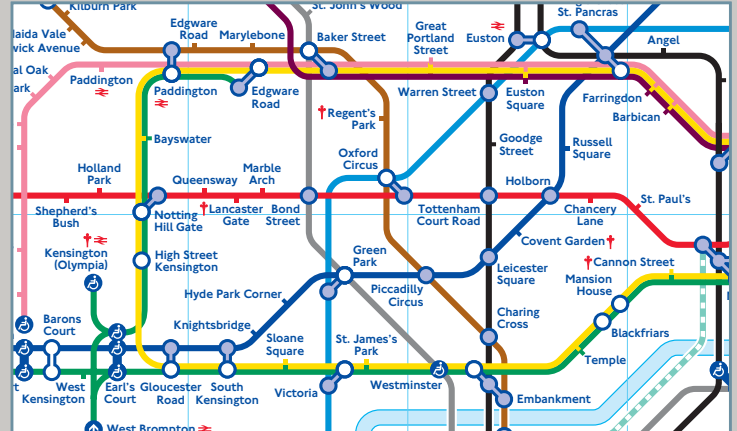

PARIS

Hvor end man befinder sig i den romantiske hovedstad, er der aldrig mere end 500 meter til en metrostation. Metroen hører til blandt de mest berømte i verden - ikke mindst på grund af de smukke indgangspartier i art nouveau stil der blev skabt af arkitekten Hector Guimard.

Indbyggertal	2,1 mio.	Længde	222 km
Åbnet	1900	Antal stationer	380
Passagerer/dag	6 mio.	Antal linier	16

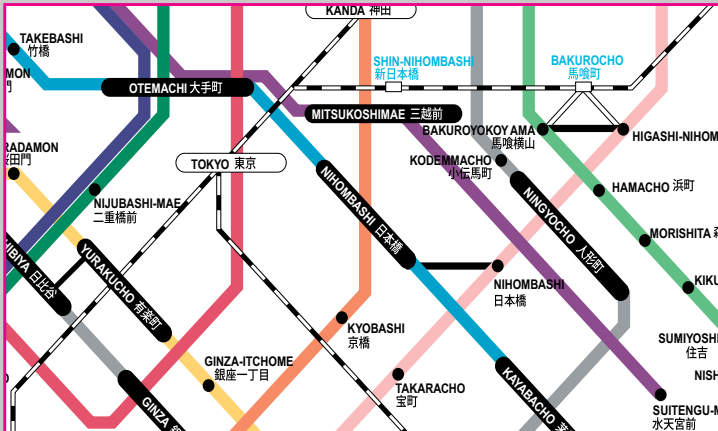

LONDON

Verdens første metro er bedre kendt under navnet The Tube og har eksisteret i mere end 140 år. Den industrielle revolution indhyllede byen i et tykt lag røg, og metroen blev bygget for at lette trykket i det dengang store imperiums hovedstad.

Indbyggertal	7,0 mio.	Længde	408 km
Åbnet	1863	Antal stationer	275
Passagerer/dag	2,7 mio.	Antal linier	12

TOKYO

Tokyo's metro kom på alles læber i 1995 da terrorister udførte et grusomt giftgasangreb på Kodenmachi stationen. Byens ellers fredelige metrosystem består faktisk af to forskellige der flere steder overlapper hinanden, og tilsammen udgør de verdens travleste metro.

Indbyggertal	8,1 mio.	Længde	237 km
Åbnet	1927	Antal stationer	223
Passagerer/dag	7,7 mio.	Antal linier	13

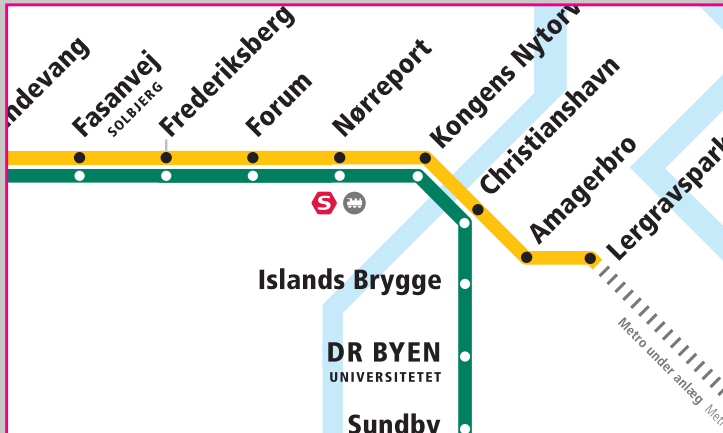
NEW YORK

De karakteristiske sølvfarvede vogne har optrådt i flere film end mangt en skuespiller kunne drømme om. Subwayen er på mange måder billedet på byens pulserende sjæl og forbinde det store æble i et af de mest forgrenede transportnetværk i verden.

Indbyggertal	8,1 mio.	Længde	370 km
Åbnet	1904	Antal stationer	468
Passagerer/dag	3,9 mio.	Antal linier	26

METROER

KØBENHAVN

Med den nye metro er København trådt ind på metropolernes scene. I oktober 2007 forventes den tredje etape til Amager Strandpark og Lufthavnen at åbne, og med den nu vedtagne cityring vil København omkring 2017 have i alt 37 metrostationer.

Indbyggertal	1,2 mio.	Længde	17 km
Åbnet	2002	Antal stationer	17
Passagerer/dag	100.000	Antal linier	2

STOCKHOLM

Det første forslag om en underjordisk jernbane i den svenske hovedstad blev allerede fremlagt i 1875. I dag har byen et af de mest effektive metrosystemer i verden hvor tunnellerne er designet og opbygget på samme måde som metroen i New York.

Indbyggertal	1,2 mio.	Længde	110 km
Åbnet	1950	Antal stationer	100
Passagerer/dag	600.000	Antal linier	3

MEXICO CITY

Driften af latinamerikas største metro er massivt statsstøttet, og den er den billigste i verden: En billet til hvorsomhelst koster ca. 95 øre. På trods af 175 stationer dækker den kun en lille del af byen der er verdens næststørste efter Tokyo hvis man tæller hele metropolområdet med. Hver station har sit eget logo der henviser til noget særligt i området.

Indbyggertal	8,7 mio.	Længde	207 km
Åbnet	1969	Antal stationer	175
Passagerer/dag	4 mio.	Antal linier	11

MOSKVA

Den smukke russiske metro slås med Tokyo om titlen som verdens travleste og udmærker sig også ved næsten udelukkende at løbe under jorden. I London er det fx kun 42 procent af ruten der er gravet ned. Mange af stationerne er heftigt ornamenteret og belyst af lysekroner, og Park Pobedy er en af de dybeste i verden: Den ligger 86 meter under jorden.

Indbyggertal	*10,4 mio.	Længde	276 km
Åbnet	1935	Antal stationer	170
Passagerer/dag	7,1 mio.	Antal linier	12

* OBS: Indbyggertal kan måles på mange måder. På disse sider er angivet tallet for urban area hvilket er højere end tallet for municipal og lavere end tallet for metropolian area. Men disse definitioner er også flydende, og tallet for Moskva medregner en større del af byområdet.

Puder

Mød Cushtie. En lille, farvestrålende, pude der meget vel kan gå hen og blive din nye bedste ven. Den er nemlig blød og behagelig at have i nakken hvad enten du sidder i toget, flyet, bilen eller bare ligger hjemme på sofaen. Tinge-

sten kan presses sammen og vrides efter behag, og de små korn inde i den sørger for blød støtte hvor det behøves.

Pris: kr. 89,-
www.gadgets.dk

Stor storskærm

Med Panasonics helt nye kæmpeskærm på 103 tommer (!!!) får du storskærms-oplevelsen lige ind i dagligstuen. Der er tale om intet mindre end verdens største plasma-tv med en kampvægt på 220 kg – så glem det hvis du bor på 5. sal. Det er dog ikke kun

størrelsen der er noget særligt. Teknisk byder kæmpen på fuld HD-opløsning med mere end to millioner pixels!

Pris: Ca. kr. 500.000,-
Rosendahl Radio, Frederiksberg

Kiin kiin

Så spiser vi. Det er sådan nogenlunde hvad det thailandske udtryk Kiin Kiin betyder, men for københavnere er det måske mere interessant at Kiin Kiin også er navnet på byens nye, ambitiøse thairestaurant. Restaurantchef Henrik Yde Andersen har boet fem år i Thailand og mener

danskerne bør prøve andre thairetter end den håndfuld de altid ender med at vælge imellem. Derfor serveres der kun én menu med syv retter for en femhundredekrone.

Restaurant Kiin Kiin
Guldbergsgade 21, Kbh N

Ny Fiat 500

VW boblen gjorde det. Minien gjorde det. Fik succes som relanceringer af gamle klassikere i en tid hvor de fleste biler ligner hinanden til gabende ked-sommelighed. Og nu er det så italienske Fiat der barsler med en ny version af bilhistoriens måske sødeste bil: Fiat 500. Den man tager under armen og med op i seng i stedet for at parkere

den. Udviklingen er dog stadig på prototypestadiet, og Fiat 500 fans inviteres til at designe med på en hjemmeside oprettet til formålet. Regn med at se de første små sager på gaden til september næste år.

www.fiat500.com

Espressodrøm

Ascaso Dream hedder denne håndbyggede espressomaskine i 100% aluminium. Vidunderet har i kraft af en ny teknik med adskillelse af termoblok og varmelegeme den store fordel at den ikke kalker til. Fås i alle regnbuens farver.

Pris: kr. 4.495,-
Set i Illums Bolighus og på www.moods.dk

Vinyl til MP3

Nu er der mulighed for at optage alle de gode, gamle vinylplader på mp3-afspilleren eller en cd. Den nye pladespiller fra Numark tager både 33 og 45 rpm og kan via USB overføre den knasende vinyl-lyd til vor tids lydkilder. Skulle man ønske at slippe for vinyl-knasen, kan man redigere den væk ved hjælp af det medfølgende program der både er PC- og Mac-kompatibelt.

Pris: kr. 1.495,-
www.numark.com

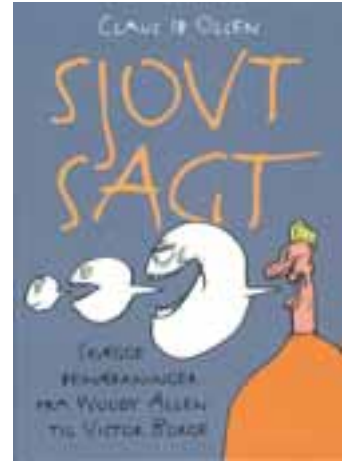

Isbjørnekjoler

Den mandlige del af KBH kan kun bifalde Melanie Lloren Arazas seneste kollektion af kjoler. Enkle og elegante, og ikke uden associationer til en aften med rødvin der ender med at glasset i horisontal position væltes omkuld på

isbjørnetæppet foran den knitrende pejs. Melanie er i øvrigt dansk med filippinske forældre...

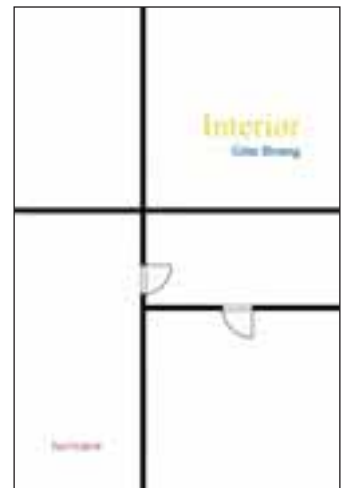
Lloren Aza
Egen butik i Classensgade 7, Kbh Ø

Mangler du ord?

Du behøver næsten ikke tænke selv når du har læst Claus Ib Olsens citatsamling 'Sjovt sagt'. Her finder du nemlig citater til enhver brug - hvad enten du skal aflægge årsberetning i andelsforeningen, holde tale ved nevøens konfirmation eller bare har brug for at ryste en sjov bemærkning ud af ærmet på den første date.

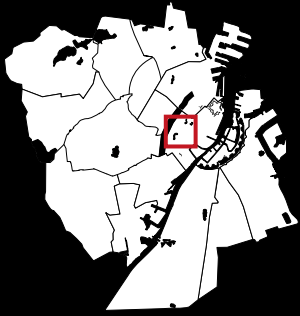
Pris: 199,-

Interiør- og arkitekturdigte

Lyrikdebutanten Gitte Broeng skriver i *Interiør* rundt om et univers af rum og huse. Fra køkkener og stuer til bestemte arkitektoniske og billedkunstneriske værker. Sjovest er det når hun bider fra sig med spids satire som i digtet *Mit Frankfurterkøkken* - en henvendelse til skaberen af verdens første typekøkken.

Forlaget Hurricane. 58 sider, 149 kr.

KBH UPDATE

TORVEHALLERNE KOMMER

af Anders Ojgaard

→ Mellem de to rækker af overdækkede stadepladser opstår et torv med træer, udendørs stader og udeservering i sommerhalvåret.

→ Israels Plads fik først sit navn i 1968. Før da hed det Grønttorvet og var Københavns meget livlige, udendørs marked. Billede fra 1910.

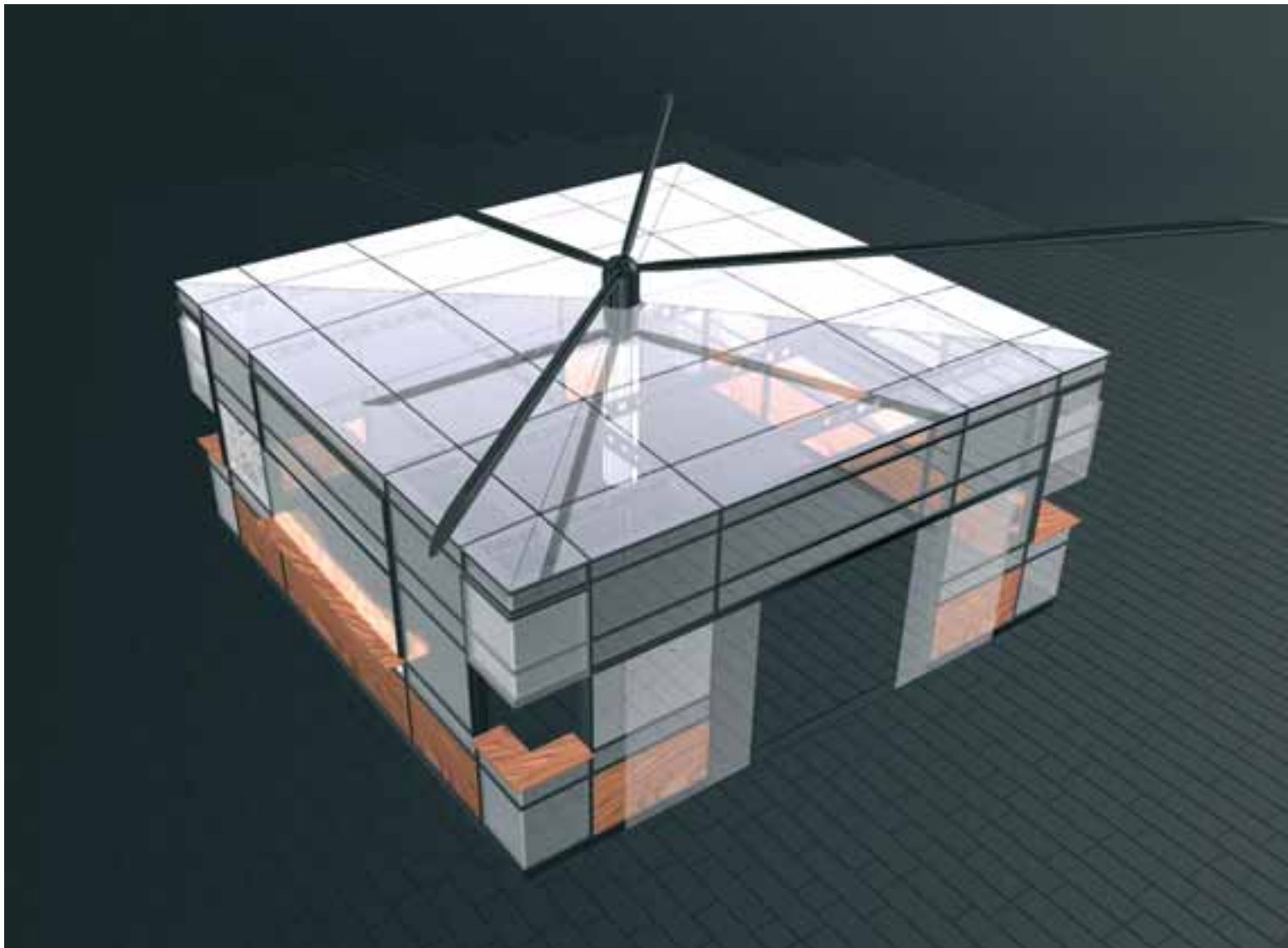
København får endelig sine Torvehaller på Israels Plads. Fra slutningen af 2007 kan der langes fisk, kød og grønt over de mange diske.

For hundrede år siden summede hele Israels Plads lystigt af handlen med agurker, asparges og æbler. Siden forvandlede stedet sig til en grå og trist firkant hvor et skilt fra en søvrig benzintank var en af de få ting der lyste op. Grøntmarkedet er reduceret til en lille kile hakket ind mellem stinkende containere.

Nu vækkes den stemningsfulde torvehandel til live af de vedholdene folk bag Københavns Torvelaug der gennem ti år har kæmpet for at få markedet tilbage til byen. Der er fundet en investor som skal stå for opførelse og drift, og som nu er blevet godkendt af Borgerrepræsentationen. Dermed er alt på plads, og byggeriet kan gå i gang snarest muligt.

Det er den del af Israels Plads der ligger mellem Vendersgade og Frederiksborggade som skal have torvehaller med både overdækkede og ikke-overdækkede stadepladser. De overdækkede bygges op som pavilloner i spinkle stål-

→ De overdækkede stader laves i en spinkel metalkonstruktion iklædt glas og træ.

konstruktioner, og taget kommer til at svæve over dem med en underside i gyldent cedertræ. Langs det hele skal der plantes 41 lindetræer for at sætte streg under at pladsen er en plet i byen med grønne værdier. Belægningen bliver en blanding af brosten og granit med varierede overflader og indlagt *up-light* lys.

ÅBENT HELE DØGNET

Det er Arkitekturværkstedet med Hans Peter Hagens i spidsen der har udviklet projektet, og det hele er skabt for at de små feinschmecker-

producenter kan sælge deres varer til københavnerne. Alt efter hvor meget kød, grønt, fisk ost eller brød de vil tilbyde, kan de leje en stade på fra 12 til 50 kvadratmeter.

“Vi laver ikke Torvehallerne for at store supermarkeds kæder kan leje sig ind på 400 kvadratmeter. Det skal også være for private der har samlet lidt for mange svampe i skoven eller for den lille kartoffelavlser fra Samsø der vil leje en lille stade i to uger,” fortæller Hans Peter Hagens.

Allerede nu har 123 handlende skrevet sig på listen over dem der ønsker en stade, og blandt dem finder man netop folk fra Nordjylland og Samsø.

“Der er virkelig stor opbakning til projektet, og jeg tror at det bliver godt for byen,” siger Hagens.

Når staderne lukker ved 20-tiden, rykker spisestederne ind med servering til langt ud på aftenen. Og om natten vil en kiosk være åben, så der er liv døgnet rundt, og man ikke behøver at lukke hallerne af når de sidste restauranter lukker. «

TORVEHALFAKTA

- Torvehallerne åbner ultimo 2007.
- Det vil være i alt 156 stadepladser.
- Under jorden er der parkering for 1.300 biler.
- På hjørnet mod Frederiksborggade og Linnésgade overdækkes nedgangen til metroen, så man kan gå tørskoet fra tog til torvehaller.
- En tredjedel af strømforsyningen kommer fra solceller lagt ind i tagene over hallerne.
- Der etableres to underjordiske terminaler til nedkast af affald med et genbrug på 75 procent. På den måde undgås grimme og lugtende containere som præger området i dag.

Harald Sørensen

Født 1947 i København. Uddannet håndværksmaler i 1966 og ansat som teatermaler på Det Kgl. Teater de sidste 25 år. Flyttede tidligere i år arbejdsplads til B&W's gamle skibsværft på Refshaleøen der nu er omdannet til malersal for Det Kgl. Teater.

Det er bestemt kreativt at arbejde som teatermaler, men det kunstneriske er det alligevel så som så med, for vi er reelt oversættere for scenografen. Selvfølgelig må man komme med nogle idéer, men vores job er at føre scenografens idéer ud i livet. Men der går da en kunstner i maven på os allesammen, slet ingen tvivl om det, alle her laver deres egne ting derhjemme. Også jeg selv. Jeg maler billeder. Og det glæder jeg mig til nu når jeg går på pension om et års tid – så bliver det kun det jeg vil fokusere på.

Jeg blevet uddannet som håndværksmaler for 40 år siden. Dengang lærte vi som en del af vores håndværk både mamorering og røring og den slags – alt det de unge ikke lærer i dag – og da jeg fandt ud af at jeg faktisk var ret god til de ting, tænkte jeg: 'Det må da kunne bruges til noget.' Så fandt jeg langsomt ud af hvor det var man skulle gå hen med de evner jeg nu havde, og så var det noget med at rende de rette folk på dørene og komme med sine tegninger og sige: 'Jeg kan det hele.'

Ærligt talt var jeg lidt ked af at vi teatermalere flyttede herud på Refshaleøen tidligere i år. For det er lidt som om at navlestrengen til teatermiljøet er blevet klippet over. Men der er ingen tvivl om at det bliver rigtig godt for de unge der skal arbejde herude fremover. Det er meget større end de gamle lokaler vi havde at arbejde i. Men teaterånden er ikke rigtigt kommet her endnu, men det kan jo være det sker. Det kan vi da håbe.

Der er ikke to opgaver der er ens her. Men vi har alle rutinen og kreativiteten til at finde frem til hvordan vi hver gang skal gribe tingene an. Vi tænker i andre baner og kan komme langt med en rulle tape. Så det bliver aldrig kedeligt. Det kan godt være lidt som tilbage i skoletiden når man kom ind i formningslokalet og blev inspireret til at lave alle mulige kreative ting. Og det kreative ligger så afgjort dybt i mig. Det har det altid gjort.

Formningstimerne var da også de bedste da jeg gik i skole.

Sommetider er vi i gang med at lave scenografi til fem forskellige forestillinger på én gang, men jeg koncentrerer mig altid om det jeg er i gang med nu og her. Vi laver både kæmpestore tæpper og vægkulisser, og så er der jo nogen der laver mindre rekvisitter. Det kan for eksempel være en hakkebøf – og hvis nu det er meningen at en af skuespillerne skal kaste med hakkebøffen, skal den jo være lavet af et bestemt materiale. Selv kan jeg bedst lide at gå og male på tæpper. At have med farver og kompositioner at gøre.

Det er meget forskelligt om folk der går i teatret overhovedet observerer scenografien. Nogle bemærker den overhovedet ikke, og så mener jeg faktisk at det er rigtig godt, for hvis det ikke falder folk i øjnene, må det jo være rigtigt og virke naturligt. Andre sidder og fokuserer på det – det gør vi jo også selv, for vi er jo arbejdsskadede. Hvis jeg for eksempel sidder og ser en film kan jeg ikke lade være med at holde øje med hvordan tingene er lavet.

Når jeg maler derhjemme, har jeg min egen stil. Jeg havde udstillinger som ung, men i løbet af mit arbejdsliv er det ikke blevet til helt så meget – jeg har dog holdt det lidt ved lige i for eksempel mine sommerferier. Men når jeg går på pension om et års tid, tager jeg revanche. Og jeg ved lige nøjagtig hvad det er jeg skal lave når tiden kommer. Jeg har billederne klar inde i hovedet. Bornholm er min perle, det er et sted jeg er meget inspireret af, og det er der jeg vil bo og male fremover. Ikke at jeg maler billeder af skovsøer og den brølende hjort, men snarere min egen opfattelse af naturen med inspiration fra impressionisterne.

■ DETALJENS KØBENHAVN

De findes i alle afskygninger ...

SPOR AF VESTERBROTID

Motiverne er væk i dag.

fotoserie af Kirsten Stigsgaard
www.kirstenstigsgaard.dk

HAR DU...

...taget en serie fotos af en detalje i København, eller har du lyst til det? Og har du lyst til at vise billederne til tusinder af andre københavnere? Så send en mail, med eller uden billeder, til anders@kbhmagasin.dk

Storby på plakaten

Der står metropol og storbyliv på plakaten når Københavns dokumentarfilmfestival CPH:DOX slår dørene op til byens biografer.

Af Jeppe Villadsen

Bjarke Ingels

Bydebat

'The contemporary city' seminar
Fredag den 17. november kl. 16-20 i
Charlottenborg Festsal.

Blandt paneldeltagerne vil være arkitekt Bjarke Ingels, den tyske kunst- og arkitekturkritiker Andreas Ruby samt en repræsentant fra onedotzero, London.

The Contemporary City kalder CPH:DOX temaet som kommer under behandling når billetluger og biografale d. 10. november åbner til årets internationale dokumentarfilmfestival.

CPH:DOX, der tidligere har præsenteret film som *Smiling in a War Zone*, *Gambler*, *The Swenkas* og *De Fem Benspænd*, har også i år et særdeles vespækket program af dokumentarfilm – og en del vil altså handle om den moderne storby og livet i den. I film, debatarrangementer og udstillinger vil temaer som byplanlægning i storbyen og udforskning af urbaniseringen og dens indvirkning på byens udvikling blive taget op.

By-temaet bliver lavet i samarbejde med den London-baserede digitale filmfestival onedotzero. Den prominente London-festival har siden 1996 fokuseret på digitale medier og 'moving images'. Onedotzero har de seneste år udforsket urbanitet og forståelsen af den moderne storby, blandt andet i det såkaldte *Terrain 06* – et eksperimenterende, blandet program af kortfilm med afsæt i det urbane miljø.

Blandt de film, der vises i forbindelse med

The Contemporary City, er også to film som er blevet til i samarbejde med art-pop bandet Saint Etienne. Og som lidt af et scoop vil bandet, der i deres musik er inspireret af arkitektur og byudvikling, spille som dj's i forbindelse med visningen af deres film.

Undervejs i filmfestivalen vil der også blive afholdt et seminar hvor der bliver stillet skarpt på kunst og arkitektur i London, Berlin og København. Et panel bestående af arkitekt Bjarke Ingels, den tyske arkitekturkritiker Andreas Ruby samt en repræsentant fra onedotzero vil overveje hvilken slags by København er i dag – er den blevet til en metropol, eller er den stadig på holdet af lilleputbyer? Og er et interessant og vitalt storbyliv overhovedet noget man kan planlægge sig til?

Der vil desuden blive vist en stribe dokumentarfilm om New York samt en udstilling om filmmageren Gordon Matta-Clark der har arkitektur som et centralt omdrejningspunkt. Og tilhører man fanskaren af den canadisk-amerikanske mesterarkitekt Frank Gehry, er der mulighed for at se et film-portræt lavet af vennen Sidney Pollack. «

» CPH:DOX

CPH:DOX har som mål at nytænke festivalkonceptet hvilket sidste år resulterede i et program der også omfattede dokumentariske tilbud udenfor biografsalene, fx 'Dox on Water' med radiodokumentar og sejllads i Københavns Havn og film og debat med Københavns overborgmesterkandidater i Nørrebrohallen.

Det er fjerde år CPH:DOX viser dokumentarfilm til københavnere og tilreisende gæster. Målt i billetomsætning er den allerede blevet Europas tredjestørste dokumentarfilmfestival.

CPH:DOX er desuden vært for Producentforeningens dokumentarfilmpris GuldDok.

CPH:DOX arrangeres af Natsværmerfonden som også står bag NatFilm Festivalen.

CPH:DOXs besøgstal er vokset støt fra 11.706 i 2003 til 20.178 i 2005.

CPH:DOX 2006 kører fra 10.-19. november.

SE PROGRAMMET PÅ WWW.CPHDOX.DK

Finisterre: A Film About London

af Paul Kelly og Kieran Evans

London identificeres stadig af mange med Big Ben, voksmuseer og fish'n'chips. *Finisterre* maner de klassiske forestillinger om London til jorden og zoomer ind på det skjulte London – et London som mange turister ikke vil kunne genkende. Filmen er en hyldest til London og en usædvanlig dokumentation af byen som den ser ud i dag – fra dens polerede overflader til dens mere forfaldne side. Byen præsenteres af Saint Etienne der også leverer musikken. Vi møder en række lokale venner af Saint Etienne der alle giver deres syn på livet i den engelske hovedstad. Med de atmosfærefyldte billeder og Saint Etiennes melodiose musik kan filmen bedst beskrives som et audiovisuelt soundtrack til London.

GLORIA FREDAG 10.11 KL. 21.30
CINEMATEKET ONSDAG 15.11 KL. 19.15

What have you done today, Mervyn Day?

af Paul Kelly

En fortsættelse af London-samarbejdet mellem popbandet Saint Etienne og instruktøren Paul Kelly har resulteret i *What Have You Done Today, Mervyn Day?* En visuelt indbydende dokumentarfilm om Lower Lea Valley i det østlige London der tidligere var et produktivt industri kvarter, men nu ligger øde hen. I den nærmeste fremtid vil bydelen blive forvandlet til arkitektonisk byggeplads som hjemsted for de Olympiske Lege i 2012. Filmen følger en dag i avisdrengen Mervyn Days liv dagen efter at nyheden om de Olympiske Lege er blevet offentliggjort. Saint Etiennes melankolske toner danner et minimalistisk lydspor til filmen der både er et poetisk virkelighedsbillede, en musikalsk opdagelsesrejse og et personligt blik på byens beboere i en snart forandret del af London.

CINEMATEKET FREDAG 17.11 KL. 22.00
Film + fest med Saint Etienne ved DJ-pulten

VÆLG 6 STEDER I KØBENHAVN
3 der topper
3 der flopper

Af Pernille Fals Bahrt, 27 år

Vært på MTV Danmark siden 2005. Bor på Østerbro.

TOP

Foto: Ricardo Matos

SØERNE

Et fantastisk åndehul til trods for at de har det med at udvikle sig til algesuppe om sommeren. Det er fedt at sidde i solen og kigge på folk der går forbi. Det er et sted i byen hvor folk kan tage den med ro eller løbe sig en tur.

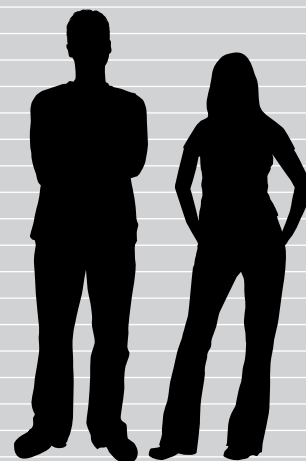
CHRISTIANSHAVNS KANAL

Om sommeren er der en sydlandsk stemning med et helt specielt lys der giver ro i sindet. Det er også i dette område man kan finde ny arkitektur ved siden af de ældste huse i byen. Vand er i det hele taget vigtigt for mig, og derude er der en rigtig Amsterdam stemning.

BYENS BOGCAFÉER

Det er et fænomen som jeg er stødt på i andre lande, men det er først inden for de senere år det er kommet til København. Det er jo en fantastisk idé at man kan sætte sig ind og hygge sig med en bog og få en kop kaffe – en bedre kombination findes ikke.

FLOP

MUSEUM EROTICA

Det største flop i byen. Markedsføringen er vildt plat. De kører rundt i det der dollar-grin og smider grimme flyers i hovedet på folk. Det er bestemt ikke fordi jeg har noget imod sex, men dette er på et ekstremt lummert niveau.

DYBBØLSBRO STATION

Sådan et øde område afgrænset af kødbyen, Skelbækgade og Fisketorvet som man bliver statisk elektrisk bare ved synet af. Jeg bliver altid så trist af at være der, og af en eller anden grund så regner det altid når jeg er på Dybbølsbro Station.

AXELTORV

Et sted som har stort potentiale på grund af beliggenheden. Det er bare blevet et hang out for folk der ikke ved hvor de skal gå hen. Palads Biografen, et bowling-center og Scala som er fyldt med kakerlakker og har stået tomt så længe jeg kan huske.

» THE I KØBENHAVN

DEN
STORE
THE
GUIDE

Er du træt af café latte? Så er theen et eksotisk alternativ, og den er på fremmarch i København. Skyl efterårskulden ud af kroppen med en kop skoldhed bryg på et af byens tjekkede thesteder – eller køb en pose af de gode blade med hjem.

Af Christine Christiansen

Roobos med vanille, oolong med hindbær eller indisk chai med kardemomme og kanel – theen er blevet trendy, og i København blomstrer en helt ny thekultur op, i form af små, hyggelige thesaloner. Og hvorfor tage til takke med den triste thepose og koppen med halvlunken vand på en tilfældig café når du i thesalonernes afslappede omgivelser kan nyde en god kop kvalitetsthe – brygget på gammeldags manér med fritflydende, aromatiske theblade i thepotten.

Får du først smag for theen, er der mange steder hvor du kan shoppe din ynglingsthe med hjem. Udvalget er enormt, og det sværeste er tit at vælge mellem de mange velsmagende varianter. Gå efter næsen – og gå på opdagelse i det københavnske theparadis. Her finder du helt sikkert theen der på en kold efterårsdag giver dig varme i de frosne fingre, forfører din lugtesans og luner smagsløgene.

THESALON TEA TIME

BIRKEGADE 3, KBH N og SKYDEBANEGADE 3, KBH V

I gammel engelsk stil

Et stenkast fra Sankt Hans Torv ligger thesalonen 'Tea Time'.

Stedet er indrettet i ægte engelsk thestil i en lille kælder med lavt til loftet. Her kan du slænge dig i en blød chaiselong og stille tiden på stand by mens du får serveret en kop rygende varm the i gammeldags porcelæns-potte. Alt herinde – fra kyskager og sukkerskåle til stole, duge og lamper – er holdt i lyserøde nuancer. Betjeningen er venlig, og du får besvaret dine spørgsmål om både the og tilbehør. Også Vesterbro har en Tea Time-salon, som netop er genåbnet efter ombygning. Og for nylig slog Tea Time's indehaver, Maria Jessen Petersen, sammen med chokoladeforretningen Sv. Michelsen dørene op til en Tea Time-forretning på Strandvejen 161. Her kan du shoppe chokolade, kager, the, gaveartikler og søde sager.

THE TYPEN

GRØN THE

Ufermenteret (ikke gæret/iltet) og næsten ikke forarbejdet the.

OOLONG THE

Halvfermenteret the.

SORT THE

Fermenteret the.

HVID THE

Midttopskudene fra theplanten lige inden de springer ud.

RØD THE

En sydafrikansk thesort. Stammer ikke fra theplanten, men fra et nåletræ.

CHAI

En indisk, krydret the der koges med blandt andet mælk, kardemomme og kanel.

FEM THE TIPS

GEM IKKE FOR LÆNGE

The holder sig frisk i max tre-fire måneder. Herefter mister den smag og kraft.

OPBEVAR ORDENTLIGT

Theblade skal opbevares i en lufttæt beholder.

BRUG DEN RIGTIGE KOP

Drik theen af en tynd thekop, så får du duften med når du drikker.

BRUG BLADENE DIREKTE

Hæld thebladene direkte i en thepote – så kan de folde sig ud og afgive mest smag. Husk at røre rundt i thepotten inden du skænker theen.

BRYG PÅ RIGTIG TEMPERATUR

Sort the skal laves på spilkogende vand. Grøn the skal laves på 70-80 grader varmt vand da kogende vand ødelægger theens vitaminer og mineraler.

The med traditioner

Skal theen være rigtig god, skal bladene svømme frit rundt i vandet. For at lette proceduren lidt fås nogle thepotter med et fint-masket filter så bladene ikke kommer med ned i koppen.

Denne her er fra www.tea.dk og koster 399,-

Skal man bare have sig en enkelt kop the, laver man den naturligvis ikke med en engangs-thepose, men med frisk the i et the-æg.

S At træde ind i A. C. Perchs theforretning er som at træde tilbage i tiden: Væggene er dækket af gammeldags thedåser med røde, grønne, sorte og hvide, velduftende thesorter fra hele verden. Bag den massive købmandsdisk står personalet med gulvlange, grønne forklæder og vejer theen omhyggeligt af på en gammeldags metalvægt med lodder. Theen pakkes i papirposer med sejlgarn, og theens trækketid noteres med sirlig håndskrift på posen. Her handler alt om the – spørger man om kaffe, bliver man venligt bedt om at forlade forretningen.

“Vi vil gerne være Danmarks førende institution inden for kvalitetsthe, og vi opdrager folk omkring god thestil. Vi har kunder der kommer ind for at købe urtethe – de får at vide at det intet har med den ægte the at gøre,” fortæller Christian Hincheldey og skænker en kop rygende varm Oolong-the fra thepotten på bordet i baglokalet. Han er ansat hos Perch – og fjerde generation i thefamilien Hincheldey som overtog forretningen i 1894 efter grundlæggeren A. C. Perch.

THE TIL ALT

Christian Hincheldey er opflasket med the og drikker helst the hele døgnet:

“En sort the sparker smagsløgene i gang om morgenen. I løbet af dagen drikker jeg grøn the – den kan stå længe og blive kold uden at blive kedelig. Grøn the og jasminthe er også gode til asiatisk mad som wok og sushi – de neutraliserer det stærke.”

Han gør op med myten om, at gammeldags thebrygning kun er for ældre damer:

“Både punkere og pensionister køber the hos os. Især vores grønne theer med ingefær og citron og den sydafrikanske rooibosthe hit-

I Kronprinsensgade – kilet ind mellem trendy tøj- og skobutikker – ligger A. C. Perchs gamle theforretning. Her får du theblade i topkvalitet og gode råd om thebrygning. Spørger du derimod efter kaffebønner, bliver du bortvist.

ter blandt de unge. Folk er begyndt at tage sig tid til at lave en god kop the når de kommer hjem fra arbejde – og så gør de mange forskellige smagsvarianter theen til en spændende drik i forhold til kaffen.”

SMAG OG DUFT DIN THE

Over 150 forskellige thesorter er stuvet sammen på hylderne i den lille forretning, og det er lidt af en jungle at finde frem til netop den the der pirrer smagsløgene mest. Her lyder rådet fra Christian Hincheldey:

“Begynd med at smage og dufte dig frem til den rette the. Prøv nogle forskellige slags. Dit thevalg afhænger også af om du er til en ren the eller bruger mælk eller sukker i theen. Nogle thesorter mister smagen hvis du spæder dem op med mælk.”

I tidens løb har mange kunder efterspurgt muligheden for at smage på theen ‘on location’ før de køber den med hjem. Det gør A. C. Perch nu noget ved:

“I november åbner vi et tea room oven på forretningen. Her vil man kunne nyde en god kop the fra forretningen, og der vil løbende være the-ceremonier og the-events,” afslører Christian Hincheldey. «

**A.C.
PERCHS**

Europas ældste

Kronprinsensgade 5
Kbh K
www.perchs.dk

A.C. Perchs, europas ældste rene theforretning, åbnede i København i 1835. Du kan shoppe kvalitetsthe i butikken eller bestille online. Perchs eksporterer til hele verden, og snart åbner Perchs også en theforretning i Tokyo.

THESALON THE TEMPLET KØBMAGERGADE 26E, 3.SAL, KBH K

For alle sanser

Ikke langt fra Perchs ligger *The templet*. Du finder det ved at følge skiltet fra Købmagergade, gennem gården og op ad trappen til tredje sal. I den store, rummelige sal med gyldne budhha-figurer, ægte østerlandske tæpper, sækkestole og bløde puder kan du komme helt ned i gear og hvile de ømme fødder efter en hektisk shoppingtur. Nyd theen der serveres skoldhed i små asiatiske thepotter af smilende piger i indiske sari. Gå på opdagelse i thekøret og vælg mellem over 50 theer, blandt andet:

- Grøn the med ginseng, lime eller ingefær
- Gul the – kinesernes svar på kaviar
- Pu-erh – en the med slankende effekt
- Chakra the – der får de vitale energier til at strømme
- Afrodisk the – der sætter gang i elskovslysten hos både kvinder og mænd.

Du kan også købe kager, birkesbrød, frugt eller pandekager. Skal du rigtig forkæle dig selv eller en ven – så prøv kombinationen the og massage.

**GOD THE
KAN OGSÅ
KØBES
HER**

Tea Shop

Falkoner Allé 65
Frederiksberg

Krus, kopper og et godt udvalg i grøn the, sort the, frugt the og alt det andet midt på Frederiksberg.

Østerlandsk Thehus

Nørre Voldgade 9
Kbh K

Lige ved Nørreport. Grundlagt 1889 og dermed endnu et bevis på theens lange københavnerhistorie.

Engelsk The Depot

Strandvejen 175
Hellerup

Butik og on-line the-shop på www.netthe.dk. Har overtaget produkterne fra det nu lukkede *Det Lille Thehus* på Vimmelskiftet.

THESALON
TANTE T VIKTORIAGADE 6, KBH V

Trendy thestue på Vesterbro

Bag den finpudsede facade i Viktoriagade åbnede theparadiset "Tante T" i august. Små runde borde med stofduge, bløde sofaer og gamle kitchede vægbilleder pryder salonen, mens diskret feel good jazz flyder fra højtalerne. Ved indgangen er et arsenal af små prøveglas med theblade linet op i et duftpanel. Duft dig gennem alle thesorterne, find frem til netop din ynglings the, og få den serveret rygende varm i et theglas med tjekket the-si og the-timer.

Er du til det søde, så tjek glasmontren med lagkager og tærter. Du kan også få theboller med lemoncurd, småkager og scones – det hele er friskbagt fra ovnen i baglokalet.

Take away the sælges i papkrus, og theblade og theting kan også købes med hjem.

→ Tante T byder på the i afslappede omgivelser.

→ Nathalie Veil foran The à la menthe.

THESALON
THE À LA MENTHE
KOMPAGNISTRÆDE 29, KBH K

Marokansk i Strædet

I Strædet er det dansk-franske Nathalie Veil der serverer marokansk the med dertil hørende mad fra sydligere himmelstrøg. Det lille kælderlokale med plads til ca. 20 oser af nordafrikansk hygge, og man kan også få sig et bap vandpipe sammen med theen.

Til the hos
TANTE T

Maria Wittendorff, projekt-koodinator i et messe- og eventfirma.

Hvorfor the?

Jeg har drukket the siden jeg var barn og kan rigtig godt lide det.

Drikker du kun the?

Nej, jeg drikker også kaffe.

Hvorfor går du på thesalon?

Jeg kunne ligeså godt have siddet på en café, men jeg læste om Tante T og fik lyst til at prøve det. Det er et godt alternativ til alle byens mainstream-caféer.

Hvad synes du om stedet?

Her er utrolig hyggeligt – mormortemaet er gennemført og her er en afstressende atmosfære.

Stine Byskov, Direktionssekretær i Horesta.

Hvorfor drikker du the?

The er en hyggelig og flot drik. Man kan altid finde en the der matcher det humør man er i. Og så er der flere valgmuligheder med the end med kaffe.

Hvor tit kommer du her?

Et par gange om ugen.

Hvorfor går du på thesalon?

Det er afstressende, rart og uhøjtideligt – efter en lang dag på arbejdet er det rart at kunne sidde her i en sofa med benene oppe og læse en avis og slappe af.

1906 2006

**DANMARKSPREMIERE
FREDAG DEN
24. NOVEMBER**
Forsalget er startet

CASINO ROYALE 7^F

Ved Vesterport

BioBooking: www.biobooking.dk · Tlf. 70 13 12 11

The-æg

Rosendahls the-æg vises her med *Grand Cru Hot Drink* glasset af hærdet glas og matpoleret rustfrit stål. Ægget erstatter en regulær the-si: Fyld det op med the

og lad det stå et par minutter i glasset.

Pris for the-æg: kr. 169,-
Imerco, Inspiration m.fl.

Den lange

Den iøjnefaldende lerpotte er fra Yixing-området i Kina som er kendt for sit the-venlige ler. Yixing-ler fremhæver nemlig theens smag gennem en slags 'hukommelse'. På grund af potens overfladebeskaffenhed kan de udtrukne bestanddele af theen nemlig

trænge ind i leret, og på den måde bevarer potten smag og duft af den pågældende the.

Pris kr. 249,-
www.tea.dk

Blomst i glas

Jasmine Flower er en grøn the der brygges i et større glas eller i en glaskande. Blomsten har inden brug form som en kugle som skal overhældes med 75-85 grader varmt vand. Så skal theen trække til bladene har foldet sig ud, og blomsten er kommet frem. Den skal blive liggende på bunden af glasset mens theen drikkes, også selv om det giver fornemmelsen af at drikke af et akvarium.

Kr. 299,- for 240 gram. www.tea.dk

Stil i stål

Så bliver det ikke meget mere klassisk. Thekanden i rustfri stål fra italienske Alessi har prydet mangt et cafébord gennem flere årtier og kærtegnes ofte af thedrikkere med en forkærlighed for stilfuld retro.

Fås hos Contrast, Hovedvagtsgade 6, Kbh K

THE

Kaffe i København er det sidste tiår gennemgået en lille revolution. Fra bitter, timegammel kaffemaskinesprøjt til latte, cappuccino og iskaffe. Næste boom i de varme drikkes verden bliver for theen. Tjek her hvad der skal til en god kop the.

The i træ

Den hollandske designer Marcel Wanders står bag denne boks fyldt med gode the-vibrationer. Trækassen med the i forskellige smagsvariationer har fået det passende navn Woody og er kommet til verden ud fra en idé om at det at drikke en kop the sammen i høj grad handler om at dele et øjeblik.

Fås hos Normann, Østerbrogade 70, Øbro

Når theen skal ses

Med den gennemsigtige thekande fra Menu bliver theens gyldne farve en del af fornøjelsen. Samtidig behøver du ikke slås med thefiltre eller løse theæg for her løftes det indbyggede æg op under låget når theen har trukket færdig. Det kan også tages helt ud, så kanden kan bruges til andre formål.

Menuas Set i Illums Bolighus

Dansk klassiker

Arne Jacobsen designede Stelton-the-potten i 1967, men den holder stadig hvis man foretrækker the på den klassiske og elegante måde. Potten i mat-poleret rustfrit stål kan rumme 1,25 liter og vil helt sikkert gøre sit til at thehyggen bliver som den var for snart 40 år siden.

Kr. 1.899,- Set i Illums Bolighus

Thermo med låg

Her er koppen der holder længere på varmen og samtidig ikke er for varm, men blot behagelig lun at holde på. Det håndtegnede mønster der dufter af japansk minimalisme står sikkert godt til... japansk the. Termokoppen fra Menu fås i tre størrelser og kommer desuden med et låg der også kan fungere som underkop eller sidetallerken.

Pris: Kr. 299,- for to stk. i mellemstørrelse Fås i Magasin

The i sauce

Den stolte virksomhed Bodum blev grundlagt i København i 1944, men flyttede hovedkontoret til Schweiz i starten af 80'erne. Det er stadig et familieføretagende ejet af Jørgen Bodum, søn af grundlæggeren Peter, og denne lille sag leder tankerne hen på familiekø-

kenet omkring 1950. Naoko, som den hedder, er i forchromet stål og er en thekande selv om man kunne forvente at finde en fransk sauce i den.

Pris kr. 399,- Bodum på Strøget m.fl.

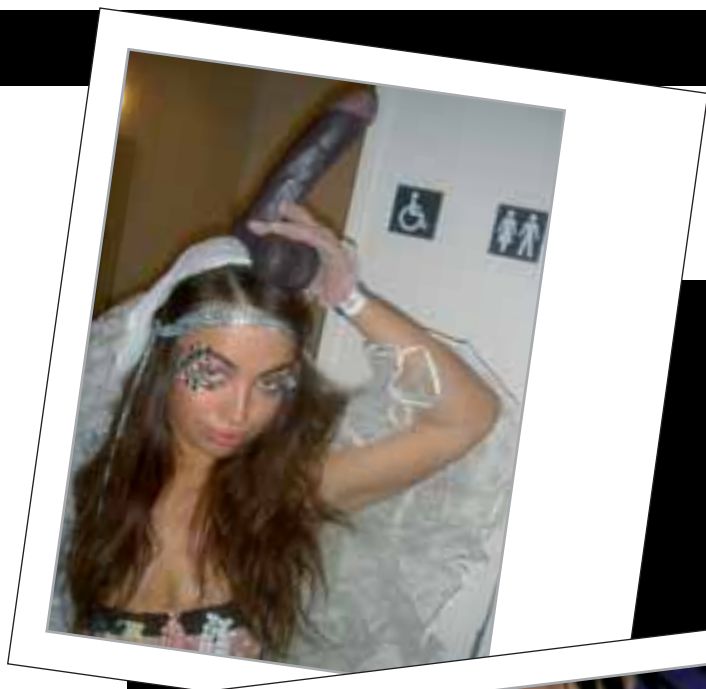
Mere thermo

Bodums *Canteen* glas bygger på et kløgtigt lille desingprincip: Ved at lave det med to lag glas adskilt af luft er det behageligt at holde på selv om indholdet er skoldhedt. Samtidig isoleres indholdet bedre og holder derfor bedre på varmen. Eller på kulden, for glasset kan også fint bruges til øl eller en iskold *mojito*. Pas dog på med at bumpe ind i dørkarmen efter en stribe øl i Canteen – glasset er lidt skrøbeligt. Fås i flere størrelser.

Pris: Fra kr. 99,- for to stk. Bodum på Strøget m.fl.

NATTENS GENERALER

Morten Vammen har surfet rundt i det københavnske natteliv i mere end 25 år. Den 15. november er der premiere på hans seneste tour de force i nattelivet. I dokumentarfilmen *Øjet i Natten* piller Vammen fernisen af nattens facade.

Af Kasper Foged Rasmussen • foto: Morten Vammen

Vi skal mødes på en opskummet lattebar i Gothersgade. Til en snak om nattelivet i København. Fra kaffebaren kan man se lige ned til en af byens festhuler, Boltens Gård, med noget for en hver smag – Nasa, Venue, Kulørbar og Topdollar.

Morten Vammen er netop blevet færdig med at klippe sin første dokumentarfilm. I 2003 udgav han romanen *Efterfesten* hvor læserne blæses rundt i et univers af fester, sex, druk og musik i Københavns jetset. Dokumentarfilmen *Øjet i Natten* tager også afsæt i byens natteliv. Bevæbnet med et kamera har Morten Vammen på opfordring fra DR turet byen tynd for at indfange nattelivets hvileløse sjæle med den glatte linse. Og resultatet er både underholdende, tankevækkende og næsten tømmermændsfremkaldende.

ØJET I NATTEN

De medvirkende i filmen er ikke tilfældige unge fra forstæderne der har taget turen til byen for at fyre den af på Rosie McGee's. Det er den hårde kerne i det københavnske natteliv – dem der lever og ånder så meget for fest at synet for udestående både får underkæben til at ramme gulvet med et stort undrende smæld, men også giver en usigelig lyst til at smide alt hvad man har i hænderne og bare tage ud i natten og fyre den af.

”Når jeg møder de mennesker jeg skildrer i filmen om onsdagen, så er de sgu ligesådan. De lever det 100 procent. De iscenesætter sig selv, de giver sig selv nye navne, og de arrangerer fester. Det synes jeg er interessant: At der er sådan en parallel virkelighed som er så grænsesøgende. Det har jeg skildret i filmen. Uden at lægge nogen dom i det,” fortæller Morten Vammen. »

ØJET I NATTEN

- *Øjet i Natten* vises onsdag den 15. november kl. 22 i Vega hvor der bagefter er *Copenhagen Night Life Celebration* med DJs fra filmen. Pris: 85 kroner for film og fest. Billetsalg på www.vega.dk.
- Filmen vises også i Grand fredag den 17. november kl. 24.

“Jeg har prøvet at indfange en poesi, et eventyr. Nattelivet bliver altid fremstillet som ‘ugens gale, men glade handikappede’ eller som ‘godt det ikke er mig fjernsyn’. Det vil jeg ikke. Jeg fremstiller det som positivt overfladisk, men at det også er meget mere end det.”

LEVER FOR DET SOCIALE

Det kan godt være svært at interviewe Morten Vammen. Ikke på grund af manglende engagement fra hans side, men af den simple grund at han tilsyneladende kender alle i byen. Der er konstant forbigående der lige skal sige hej og hvordan går det. Men synes Morten Vammen ikke at dem der lever og ånder for festen er lidt egocentrerede?

“Jeg synes bestemt ikke at de her mennesker er egoistiske. De er mindre egoistiske end den almindelige familie der kæmper ryg mod ryg for at kunne betale terminen, så de kan låne nogle flere penge i banken og skider på de andre på arbejdet for at gøre deres chefer glade. Nattelivet rummer mange mennesker der lever for det sociale. Det kan godt være at de er narcissister og nogle gøglere, men de er ærlige. Der er mange af disse her mennesker der har brugt deres børneopsparinger på at

arrangere mystiske fester som gik ned økonomisk. Det her er ikke forretningsfolk eller mer-værdi-ryttere. I stedet for at lave den sædvanlige socialrealistiske dokumentar er jeg gået efter generalerne – dem der sætter nattens agenda.”

MANGE SPOR

En stor, sort firehjulstrækker glider forbi kaffebaren. Bag de mørke ruder sidder René Dif fra Aqua og skuespilleren Robert Hansen. Da de ser Morten Vammen stopper de op og kommer over for at sige hej. Snakken falder hurtigt på Copenhagen Music Week hvor festerne vil flyde som jordbær i juli – det bliver vildt, er alle enige om. Men alderen er trods alt begyndt at trykke 38-årige Vammen. I sine lidt yngre dage drog han på festpatrulje hver onsdag, torsdag, fredag og lørdag.

“Det gør jeg sgu ikke rigtig mere,” siger han med et smil. Nu holder han sig til én eller to dage om ugen. Fokuserer på de vigtigste ting.

“Dengang jeg startede, var undergrund jo noget med at en klike havde sparet sammen til at leje en lille klub, eller stod i en kælder eller i et besat hus. Så lavede man nogle små flyers, og der kom måske 500 mennesker og festede.

Til sidst kom politiet og lukkede det. Nu er det i langt højere grad en industri,” fortæller han.

I nattelivet ændrer tendensen sig hele tiden. Og før man ser sig om er det hotte blevet koldt, men hvad er tendensen egentlig for tiden?

“Trenden for tiden er at der er mange trends,” fortæller Vammen og fortsætter:

“Turbinehallerne er eksempelvis kommet igen og laver noget som har en kulturel overbygning. De insisterer på ikke at spille R&B og House, og de serverer daseøl. De forsøger at skabe et forum med nogle lidt blødere værdier og lidt mere kreativitet. Det er en mere organisk kluboplevelse modsat de steder hvor man er tvunget til at stå i baren i midten og drikke hele tiden fordi musikken er så høj at det gør ondt, og du ikke kan snakke sammen. Det fede ved København lige nu er at den er blevet så bredspektret. Der er besynderlige eksotiske restauranter, litteraturklubber og underlige events. Udbudet er virkelig blevet stort.”

RISKJÆR OG GRØNLÆNDERE

Der er dog også opstået en tendens med en kedelig bagside. Ifølge Morten Vammen er der sket en segmentering i nattelivet hvor bestem-

te grupper har deres egne steder. Det betyder at man kun møder folk lige som sig selv når man går ud. Det er ikke sundt.

“Meget er delt op. Når folk går ud, skal de møde nogle mennesker de ellers ikke ville møde i en autonom zone hvor reglerne er sat ud af spil. Der hvor der kan stå en grønlander ved siden af Klaus Riskjær uden at der er nogen der rynker på næsen. Sådan er det ikke mere. Nu er det sådan at hvis du kan lide en bestemt slags techno, så går du derhen hvor de spiller dét. Der er mange af sådan nogle små steder hvor det at gå i byen er ligesom at gå til en eller anden fredagsbar på en arbejdsplads hvor du møder de samme mennesker hele tiden.”

VIP ER MASOCHISME

Noget af det smarteste mange kan forestille sig er at blive inviteret til et VIP-arrangement hvor man måske kan få et glimt af de smukke og kendte. En af nattelivets største illusioner og et fænomen som snart er passé hvis man spørger Morten Vammen.

“I 90'erne var gæstelister det hotteste trick. Det må være et meget masochistisk samfund vi lever i, for folk elsker at blive målt og vejlet. Det med at føle at man er med og er god nok sælger hver gang, men det er jo en illusion.”

VIP arrangementer er som mange måske tror ikke fyldt med celebre kendisser. I realiteten er der størst chance for at møde selskabstømmere, make-up-damer og tøjhandlere.

“Hvis den virkelig går højt, støder man på en fra et eller andet realityshow. Sådan noget forkromet VIP-extravagance-meld-tilbage-på-hjemmesiden-lir med noget krøllet guldskrift hvor der står *exclusive* for hvert andet ord. Det kan du godt narre masserne med, men jeg tror at det er ved at være et alt for slidt koncept. Folk er jo ikke dumme. Jeg tror mere på noget mere afslappet, kantet og gøglet,” siger Vammen.

Morten Vammen skal videre gennem sin by-biotop og købe endnu en computerskærm til sit studio. Men inden han går, når han lige at slå fast at han ikke er så meget for at jeg skriver stolpe op og stolpe ned om druk og stoffer når jeg beskriver hans nye film. Han er dødtæt af fordrukne journalister der pludseligt har fundet ud af unge tager stoffer i byen.

“Jeg er mere interesseret i hvorfor de gør det. Hvorfor har vi lavet denne her underlige, lidt selvdestruktive, masochistiske, men fantastiske parallelverden? Det er sgu da fordi at det 'normale' voksenliv for de fleste er røvsygt. Virkeligheden er jo pissekedelig og drænet for eventyr. Nattelivet er en ventil der gør at vi kan overleve og måske slappe nok af til at turde lege igen,” siger han og strækker hånden frem til farvel.

“Måske tør du tage en tur en nat?” «

Vammens Natguide

STEDER DER 'VIRKER'

FERNISERINGER

En god måde at mødes uden det er fordrunkent og larmende – og så der er noget at snakke om.

NADSAT

Hyskenstræde 10, København K
Blanding af dagligstue, pladebutik med vinyl(!), øko-frokostbar og mini-natklub med eksotisk elektronisk musik.

CULTURE BOX

Kronprinsessegade 54A, København K
Som at komme til minimal-Berlin i 96. Byens bedste anlæg.

FLOSS

Larsbjørnsstræde 10, København K
Rockbar – fyldt med søde galninge der ofte fester mandag kl. 17 som var det lørdag kl. 03. Bring din egen ipod/cd.

ANDY'S

Gøthersgade 33 B, København K
Bar. Her mødte Taxa-Torben Jaguaren. Her møder alle alle i klassiske omgivelser.

NO. 1 SHAWARMA BAR

Frederiksberggade 36, 1307 København K
Byens hurtigste, ældste og bedste shawarma med nærmest døgnåbent – lad dog være at tænke på pubberne i Aliens.

CLUB PAN

Knabrostræde 3, København K
'Slik' – totalt amok – det eneste faste på en ellers død torsdag. På bøssestedet Pan hvilket holder de værste bøller væk.

NASA

Bøltens Gård, København K
Et godt morgenværtshus – god ventilation, populistiske djs og ikke noget ballade – fuck snobbeimaget, og tag det for hvad det er.

COSY BAR

Studiestræde 24, København K
Folk er der fordi de er liderlige, ærlige, blæste og ikke vil hjem – et hedonistisk utopia, også for heteroer.

TURBINEHALLERNE

Adelgade 10, København K
Kultur frem for kasse. Indierock og dåseøl. Kunst.

A-HUSET

Islands Brygge 81-83, København S
Herlig terrasse, og nu med bro til Vesterbro.

UNGDOMSHUSET OG STENGADE 30

Jagtvej 69 og Stengade 30, København N
Når du bliver træt af ejendomsmæglerdisk, er disse Madam Tussaud's for gamle subkulturer sjove.

BESTYRELSE NORD

Hemmelig loge for de ægte originaler – for dem der ved.

VELA

Viktoriagade 2-4, København V
Den ældste luderbar i København – nu kørt af lesbiske.

PLAZA LIBRARY BAR

Bernstorffsgade 4, 1577 København V
Sherlock Holmes og fred og ro.

JAILHOUSE CPH

Studiestræde 12, København K
Specialsted for "fængselsbøsser". Bliv lænket i et bur mens du spiser.

GODE LINKS

WWW.HIFLY.DK

Et godt sted at checke friske flyers for enkelt-events.

WWW.MYSPACE.COM

Link med de tunge eventmakers og få de hemmelige invitationer der. Mordoch ved hvad de unge vil have nu.

WWW.KOPENHAGEN.DK

Godt sted at opstøve ferniseringer.

Starck indtager Adelgade

Philippe Starck er i fuld gang med sine designerlejligheder i Adelgade, og tendensen med at ombygge bedagede bygninger til luksuslejligheder breder sig.

Den verdensberømte designer Philippe Starck er hovedpersonen bag boligdesignfirmaet Yoo Ltd. der har udviklet boligkomplekser verden over og også er kommet til København, nærmere bestemt Adelgade. I bygningen Adelgade 5-7 har Starck designet 60 luksuslejligheder med de fire forskellige temaer: Nature, Culture, Classic og Minimal. Idéen er at skabe lejligheder der passer til forskellige typer mennesker. For alle fire temaer og lejlighedstyper gælder dog at den karakteristiske og ekstravagante Starck-stil er slående.

Den tidligere erhvervsejendom er blevet totalrenoveret fra inderst til yderst, og det er kun murene og etageadskillelserne fra den oprindelige bygning der står tilbage. I såvel lejligheder som fælles arealer bygges der i materialer som italiensk marmor og natursten med massive trægulve, poleret hvid beton, gyldne elevatorer og håndtrykte tapeter som øvrige facetter. Komplekset rummer desuden en 1.800 kvadratmeter stor tagterrasse med tilhørende vinterhave på 140 kvadratmeter.

De sidste byggetilladelser til projektet er netop faldet på plads, og man forventer derfor at den nye facade står færdig i løbet af foråret 2007, mens de 69 til 176 kvadratmeter store lejligheder ventes indflytningsklar i vinteren 2007/08.

DESIGNERTENDENS

Philippe Starcks projekt er blot den mest synlige del af en tendens i den centrale del af København. Bygninger der enten står tomme, tidligere rummede industri eller bare indeholder gamle, slidte lejligheder, købes op af investorer der sætter designere og arkitekter i sving med at indrette nye lejligheder i luksusklassen. Normalt følger der ikke løse møbler med, men køkken, bad, gulve, vægge og indbyggede skabe bliver tænkt ind i en større løsning der skaber sammenhæng, både i lejligheden og med alt det ydre som trappeopgangen og gårdmiljøet.

Kvadratmeterprisen bliver selvfølgelig højere end hvis man overtager en standardlejlighed med 60'er køkken og 70'er bad, men ikke så meget. I forhold til hvad man i disse tider skal trække op af lommen for overhovedet at få fire vægge omkring sig, koster det nemlig ikke alverden at give det hele den finish der gør hele forskellen. I både Pilestræde, Magstræde og Badstuestræde er der i øjeblikket gang i de såkaldte projektlejligheder, og A-huset på Islands Brygge er det næste gamle hus der bliver lavet til lejligheder i luksusklassen. *HJ* <<

CLASSIC

CULTURE

MINIMAL

NATURE

1746 Skt. Petri Kirke og Skt. Peders Stræde

1909 Larsbjørnsstræde

1909 Skt. Peders Stræde

OLD SCHOOL KBH

PISSERENDEN

FRA PIS TIL BOHEME

1400

En af de gader der i dag hører til det vi kender som Pisserenden, Sankt Peders Stræde, bliver på denne tid betragtet som en afkrog af byen med huse med øde jord omkring sig. Gennem området løber en rende fra byens voldgrav til en lille dam der ligger ved det der i dag er hjørnet Larsbjørnsstræde/Studiestræde.

1528

Her møder man første gang navnet Studiestræde. Gaden hed tidligere Rådhusstræde efter byens andet rådhus på hjørnet af Nørregade. Men bygningen bliver nu overdraget til Københavns Universitet, indrettet som hovedbygning og døbt Studiegården – deraf gadens nye navn.

1795

Det meste af både Teglgårdstræde og Sankt Peders Stræde bliver opført i årene efter bybranden i 1795. Som parallelgaden Studiestræde er især Sankt Peders Stræde præget af skrabet og homogent byggeri opført umiddelbart efter branden til småhåndværkere og arbejdere.

1800

Teglgårdstræde gør sit til det tvivlsomme ry område er ved at få. Gaden rummer en del brændevinsbrænderier, beværtningerne ligger tæt, og gaden er en af de sidste i indre by hvor prostitution drives på gammeldags vis med letpåkledte københavnerpiger der lokker kunder til fra vinduerne.

1807

Den 2. september bombarderer englænderne København, og det går især hårdt ud over bygningen i Studiestræde nr. 8 med kælenavnet Noahs Ark: Et hus bygget til fattigfolk efter branden i 1795 som i en årrække er fyldt til randen med både mennesker og deres dyr – deraf navnet.

I samarbejde med

RYMUSEET
Vesterbrogade 59
København V

Tekst: Henrik Jensen

Teglårdstræde 1909

Larsbjørnsstræde 1935

2006

1916

I Studiestræde opfører Københavns Universitet en ny *Studiegården* der i en årrække huser en række af universitetets institutter. Men ellers er gaden i slem forfald og præget af familier der udlejer værelser til småkarlsfolk og studenter fra provinsen.

1968

Danmark frigiver pornoen som det første land i verden, og navnet Pisserenden klæber for alvor ved især Larsbjørnsstræde der huser bordeller og natklubber med livenesshow. Der er øl og letlevende damer i stride strømme, og begge dele bidrager kraftigt til områdets blakkede ry og lidet flatterende navn.

1980'erne

Pisserendens beboere værner om stedets kultur ved blandt andet at holde Københavns karneval væk under mottoet *Sambafri Zone*. Det lykkes også at fordrive Scientology fra Teglårdstræde og at få Salonen i Sankt Peders Stræde til at opgive salget af Unilever-produktet Frisco is som man ikke er glade for.

2006

I dag er Pisserenden hjemsted for selvbevidste bohemyper og folk der ikke lægger skjul på at de er – eller gerne vil være – ærkekøbenhavnere og ikke kunne forestille sig at bo noget andet sted. Området er stadig kendt under det berømte navn, men et blik rundt i gaderne vidner mere om smarte kaffebarer, take-aways og trendy genbrugsbutikker end om tidligere tiders forfald. Og så er der jo stadig den legendariske bar Floss der lever i bedste velgående og stadig har en snert af sort 80'er punk over sig.

www.bymuseum.dk

Aktuel særudstilling

man, tor-søn: 10-16
ons: 10-21
tir: lukket

Vanddråben - København
på H.C. Andersens tid
Kører hele 2006

Af Anders Ojgaard

København er kommet i det gode selskab. Det ti år gamle og stadig populære og trendskabende magasin Wallpaper er nu begyndt at udgive små guide-bøger om verdens storbyer, og København er blandt de 20 byer der fik sig en guide-bog i første udgivelsesrunde i oktober. Næste år får yderligere 40 byer en Wallpaper-guide.

De 20 guides, der ligner hinanden på en prik bortset fra farven på omslaget, er ikke turistguides i traditionel forstand. De ca. 100 små sider er fyldt med billeder af arkitektur, design, urbant liv og andet som Wallpaper mener man bør besøge på en Københavner-tur. Til gengæld er det så meget sparsomt med tør, praktisk information om Tivolis åbningstider eller billetprisen på Glyptoteket. Alt er *lækkert*, i bedste Wallpaper-ånd. Og for at *tingene* rigtig kan få lov at stå frem, er billederne stort set ryddet for mennesker. Hvis man har drømt om en 'Palle alene i København', så er Wallpapers guide et godt sted at få sig et lille ensomheds-gys.

KBH PÅ 24

Og hvad siger de Wallpaper-folk så om København? Well, allerførst slås det fast at København er en by uden vartegn, og i den sektion der ellers var helliget den slags, vises i stedet Dronning Louises Bro, Illums Bolighus, Royal Hotel og Operaen hvor det bemærkes at mange var skuffede over Henning Larsens nye bygning. Så er niveauet lagt. Ikke noget Eiffeltårn eller nogen Tower Bridge her.

De næste mange sider viser et mere eller mindre tilfældigt udpluk af steder delt op i kategorier. Som københavner undrer man sig i *architouren* fx lidt over hvorfor den lille, nye foyer til Tivolis koncertsal har fået tre sider, mens Rosenborg, Tietgenkollegiet eller Gemini ved Islands Brygge ikke er nævnt med et ord. Forundringen stiger i sports-sektionen hvor Havnebadet, Østerbro Stadion, Sögreni Cykler og Rosenborg Spa er nævnt. Og *that's it*. Wallpaper får dog respekt fra redaktionen for at nævne sidstnævnte som vi aldrig har hørt om på trods af at de er vores naboer. Til vores forsvær skal dog siges at de ikke har noget skilt på gaden, og at dørklokken altså er meget, meget lille.

Wallpaper foreslår også en 24-timers tur i København, og mange vil nok mene at den måske ikke er helt så københavneragtig som den kunne være: Starte klokken 09.00 på Meyers Deli på Gammel Kongevej. Klokken 11:00 beundre møbelbutikken Paustian på Østerbro som da er pæn nok, men så er den altså heller ikke federe. Klokken 14:00 beundre Nationalbanken inden kaffe på Café Stelling og shopping i møbelbutikken Hay i Pilestræde. Slut 20:00 med en martini på K Bar på Ved Stranden.

«

WALLPAPER CITY GUIDE OM KØBENHAVN

At orientere sig kan være vanskeligt, særligt da Metroen ikke er stor, og stationerne sjældent er til at få øje på.

Danskere kan lide stærk kaffe.

Indtil for ganske nylig var udvalget af hoteller begrænset for at sige det mildt. I dag ændrer tingene sig til det bedre, og mest opmærksomhed påkalder det dejligt overstadige Hotel Fox sig.

Parken er et karakterløst og intetsigende stadion i forhold til Østerbro Stadion.

Antallet af cyklister der skærer sig gennem gaderne i selv det mest grusomme vejr er noget af et syn.

At se og blive set har aldrig været en stor ting for danskerne. De foretrækker tingene under spillet, og de fleste restauranter og caféer har blødt lys, ofte stearinlys, som opfordrer til intimitet og ikke til at kigge over hinandens skuldre.

Tycho Brahe Planetariet er en af Københavns mest genkendelige bygninger.

Indtil for nylig var ting til hjemmet det eneste der var værd at shoppe i København. Men i dag er det værd at lave plads i kufferten til dansk mode-tøj.

Det faktum at langt flere svenskere rejser til København, end danskere rejser til Malmö, afskrækker måske fra en tur til Malmö. Men den spektakulære tur over broen er det hele værd.

LYKKEGAARDS

NAVLE

AF MORTEN LYKKEGAARD • ILLUSTRATION: SØREN MOSDAL

KØBENHAVNSKE HELTE 1: MIKAEL SIMPSON

Første gang jeg hørte Mikael Simpson, lå jeg på en blå sofa en sen nat i Ægirsgade med en spinkel sorthåret kvinde i armene. Jeg havde været på date med hende, og skønt hun ikke havde indtaget andet end kaffe, var det lykkedes mig at tiltuske mig adgang til hendes private domicil. Dér lå jeg så lettere omtåget af øl og hende og lyttede til Simpsons sørgmodige, søvndrukne stemme. Jeg var solgt.

Kvinden forsvandt snart igen, og den simpsonske melankoli passede nu endnu bedre til min situation. Stille og uroligt plejede jeg mine sår, drak de obligatoriske flasker rødvin og gik endda en aften så langt som til at gennembladre en hel digtsamling af Morten Nielsen spækket med ulyksalige kærlighedsdigte. Særligt ét digt gik lige i hjertekulen på mig, og de næste par dage tvangsindlagte jeg familie og venner til hjerteskerende oplæsninger af det. Digtet handlede selvfølgelig om hvor iskolde, utilnærmelige og ubarmhjertige kvinder kan være.

En ven inviterede mig til koncert med Simpson i Pumpehuset. Så kunne jeg passende få lov at hilse på alle mine lidelsesfæller der ligeledes stod med trøstesløst rynkede bryn og svømmede hen i den behårede sangers klagesange. Halvt inde i repertoiret stod Simpson pludselig helt alene på scenen og slog de første akkorder an til en sang jeg ikke kendte. Da jeg hørte de første linjer, fik jeg et chok. Det var jo Morten Nielsens digt han stod og sang! Et kort øjeblik troede jeg at jeg var med i Rent Fup. Jeg så mig vantro omkring og ventede hvert øjeblik at en eller anden ville slå ud i en skraldende latter og afsløre joken. Men det var ikke en joke.

Bagefter betroede Simpson mig at han også havde tænkt på sin ekskæreste da han satte musik til digtet. Pudsigt nok var hun bedste veninde med min eks. Han brændte en cd med nummeret og sendte den til mig, sirligt foldet ind i et stykke avispapir med en kær lille kylling tegnet på omslaget og lilla gavebånd bundet omkring med en imponerende kunstfærdig sløjfe. Det gjorde mig kun lidt urolig.

Siden er jeg ofte rendt ind i ham på Props i Blågårdsgade, hans andet hjem. Her kender han alle, og alle kender ham. Jeg har altid beundret folk der har en stamcafé. For mig er det indbegrebet af at være bybo, og det minder mig om Lou Reeds lidt krukke mantra: "New York er min DNA". Nørrebro er Mikael Simpsons DNA.

Når jeg ser ham, tøver jeg altid lidt. Skal jeg hilse? Aner han overhovedet hvem jeg er? Sådan er det jo med de lokale kendisser – du løber en stor risiko når du hilser på dem. Hilser de igen, er dit hjerte straks ved at koge over af stolthed, men stirrer de bare lige igennem dig, styrter alt i grus. Én aften stod jeg med en ven i baren på Props da Simpson valsede ind. Det gippede i mig. Nu skulle kendis-relationen stå sin prøve. Jeg hævdede min arm og udbrød frejdigt: "Hej Mikael!" Simpson gik forbi uden ét ord, og min ven var ved at gå i jorden af skam. (Senere prøvede Simpson at berolige mig ved at påstå at han var blind på det ene øje. Hmm...)

Sidste lørdag i september stod jeg så i Vega og fejrede den seneste kulmination på Mikael Simpsons glørværdige karriere. Der var ikke meget Weltschmerz tilbage. Med armene over kors, et skælmensk blik i øjnene og et selvsikkert smil under det krøllede mikrofon-hår, sugede han til sig af publikums næsegruse beundring. Men trods den kortvarige lighed med Robbie Williams, var det en fænomenal koncert der suverænt vekslede mellem svulmende patos og syrlig ironi. Jeg var atter solgt.

IDÉOPGAVE

METROPOLZONEN - et nyt centrum i København

Hvad er dit bud på fremtiden?

Læs om betingelser for deltagelse på www.kk.dk

KØBENHAVNS KOMMUNE
www.kk.dk

INTER NATIONAL DOKUMENTAR FILM FESTIVAL 10-19 NOV 06

FILM . SEMINARER . DEBATTER . FESTER .
KONCERTER . KUNSTUDSTILLINGER . MM .

MAIN SPONSORS
DISCOVERY
POLITIKEN
Den levende avis
G-STAR RAW

CPH:DOX*
WWW.CPHDOX.DK

KURSUSPERIODE 4. JANUAR 2007 -15. JUNI 2007 TEGNING SKULPTUR MALERI

JAGTVEJ 115E • 2200 KØBENHAVN N
INFO@BILLEDKOLEN.DK
TLF 35836082

BILLEDKOLEN.DK

KALENDERNOVEMBER

TENNISGALLA

Den danske tenniskomet Caroline Wozniacki får hænderne fulde når hun møder den amerikanske stjerne og tidligere Wimbledon-vinder Venus Williams. Blandt tennissgallaens andre trækplastre er den gamle troldmand Henri Leconte og danske Frederik Fetterlein.

27. november
KB-Hallen

GEORGE MICHAEL

Listen over store popstjerner der har besøgt Danmark får endnu en markant tilføjelse når George Michael på sin første turné i 15 år lægger vejen forbi København. Koncerten er naturligvis for længst udsolgt, men er man desperat, kan man jo altid prøve Den Blå Avis.

11. november
Parken

BLÆNDET AF ORD

Blændet af ord er teater om ordblindhed. Om kommunikation og om ikke at forstå et ord af det hele, fortalt med krop, humor, musik og video-projektion.

22. november - 6. december
Musikteatret Plex

WORLD PRESS PHOTO

Øksnehallen er atter rammen om den prestigefyldte foto-udstilling Word Press Photo der normalt på indtagende vis summerer året op i billeder. Og så har den fået den gode vane ofte at byde på danske vindere.

3. november - 17. december
Øksnehallen

HIPHOP FESTIVAL

En ny musikfestival ser for første gang dagens lys når Copenhagen Hiphop Festival erobrer byens spillesteder. Blandt trækplasterne er amerikanske mastodonter som The Roots og Arrested Development, men der er meget mere af samme skuffe at kaste sig over for hiphop-elskere.

12. - 29. november
Hele byen

BOGMESSE

Endnu en gang åbner Forum på Frederiksberg dørene til en weekend med bøger, bøger og atter bøger – og så selvfølgelig en masse interview med en række af forfatterne bag – når den 14. bogmesse løber af stablen den tredje weekend i november.

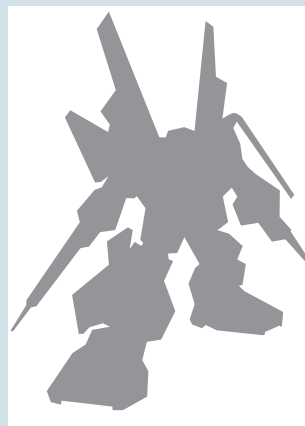
18. - 20. november
Forum

DIGITAL MESSE

D3 er Nordeuropas første og største messe for digital underholdning. Prøv alt det nyeste inden for computerspil, gadgets og digital livsstil. Blandt udstillerne er Sony, Microsoft, EA games, IO Interactive og mange flere.

18. - 19. november
Øksnehallen

HOME SWEET HOME

Forholdet mellem natur og menneske er det faste omdrejningspunkt i norske Fredrik Raddums kunst. Hvordan det kommer til udtryk i en tegneserie- og legetøjsagtig stil, kan opleves i væg-til-væg installationen Home Sweet Home.

Til 7. januar.
X-rummet
Statens Museum for Kunst

Kultur/retur til Malmø med Øresund Flex

Med ØresundFlex kører 2 voksne og 3 børn fra København til Malmø tur/retur for kun 244 kroner. Og så er det ellers bare at vælge mellem museer, teatre, koncerter, shopping og meget mere. Tjek dsb.dk/oeresund eller ring 70 13 14 15.

